

Årsrapport 2018

Vi skal levere det vi lover

Innovasjon Norges viktigste oppgave er å bidra til økt verdiskaping i hele Norge. Det gjør vi gjennom å jobbe for å nå de tre delmålene våre – flere gode gründere, flere innovative næringsmiljøer og flere vekstkraftige bedrifter. Sagt på en annen måte: Vi jobber med dem som mener at de kan endre verden.

Foto: Agnete Brun

Av administrerende direktør Hans Martin Vikdal

Innovasjon Norge er på konstant leting etter mennesker og bedrifter med idéer, ambisjoner og gjennomføringsevne. Våre viktigste kunder brenner for å utvikle produkter og tjenester som noen er villige til å betale for og som løser samfunnsutfordringer. Vi må møte dem med nysgjerrighet, kunnskap og vilje til å stå løpet ut.

Vi leverer mer, men koster det samme

I 2014 delte Innovasjon Norge ut tilsammen 6,1 milliarder kroner i form av ulike ordninger, lån og tjenester. I 2018 var tallet økt til 7,2 milliarder, en vekst på 18 prosent. Samtidig er de samlede kostnadene uendret på 1,5 milliarder.

Hvert år behandler vi 7 000 til 8 000 henvendelser og søknader fra gründere og etablerte vekstbedrifter fra hele Norge, og flere departementer har gitt oss nye og større oppdrag de

siste årene. Den økte tilliten får vi fordi vi tilbyr tjenester som virker.

Utløser privat kapital og gir bedriftene mer å vokse for

Det er et mål for oss å levere tjenester som stimulerer næringslivet til å ta risiko, og øker investeringene i innovasjon og internasjonalisering. Det er også et mål at det skjer noe mer enn det som ellers ville ha skjedd, og at innsatsen gir økt verdiskaping.

I 2018 har Innovasjon Norge videreført arbeidet med å gjøre risikokapital tilgjengelig for norsk næringsliv. Avtalen vi inngikk med det Europeiske investeringsfondet EIF er et godt eksempel på hvordan vi prøver ut nye løsninger. Gjennom dette samarbeidet blir mer kapital tilgjengelig for bedriftene, uten at det koster den norske staten noe. Vi ser også at penger fra oss påvirker finansieringskildene positivt. En krone fra Innovasjon Norge utløser to kroner fra egenfinansiering eller annen kapital. Ni av ti bedrifter oppgir at Innovasjon Norges bidrag i høy eller middels grad har vært utslagsgivende for at de kunne sette i gang prosjektet sitt.

Tallene fra Samfunnsøkonomisk analyse indikerer at effekten av støtte fra Innovasjon Norge holder seg stabilt på et høyt nivå. Bedrifter som har fått støtte fra oss vokser mer over en treårsperiode på alle de tre effektindikatorene. Sammenlignet med bedrifter som ikke har fått støtte, har de en årlig mervekst i salgsinntekter på 9,4 prosentpoeng, en årlig mervekst i verdiskaping på 6,7 prosentpoeng og en årlig mervekst i produktivitet på 3 prosentpoeng.

Vi kan hjelpe bedriftene der de er og dit de vil

I inneværende strategiperiode har vi jobbet for at små og mellomstore bedrifter med ambisjoner, i alle deler av landet, skal ha lettere tilgang til de viktigste, næringsrettede virkemidlene. Vi er til stede i alle fylkene i Norge og i 27 land. Vi kjenner bedriftene og vet hvilke utfordringer og rammebetingelser de møter i Norge. Vi kjenner mulighetene i de markedene som er viktigst for norsk næringsliv.

For bedriftene er vi en sparringpartner som byr på kompetanse, nettverk og kapital. Næringslivet skal bruke sin tid til å utvikle nye produkter og tjenester, ikke på å skrive søknader. Våre kunder kan se bort fra søknadsfrister og trenger ikke kjenne til våre mange ulike ordninger. De kan komme til oss med sine prosjekter, slik at vi sammen kan vi se på mulighetene og utfordringene.

Det er vår jobb å vite hvordan vi kan hjelpe dem. Og har ikke Innovasjon Norge svaret, setter vi dem i kontakt med de andre private og offentlige aktører som har det. Dermed bygger vi broer mellom kompetansemiljøer, virkemiddelaktører og investorer. Når vi sender eksportbedriftene videre til Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK) eller Eksportkreditt er det eksempler på hvordan dette fungerer.

Finansiering og god rådgivning forsterker hverandre. Analyser viser at kapital sammen med leveranser som øker kompetansen gir bedre resultater for kundene. Nettopp derfor er det så viktig at vi utvikler oss i rollen som rådgiver.

Bærekraft er både et mål og en driver

Norske bedrifter kan tilby nye, høyteknologiske og bærekraftige løsninger som svarer på en rekke store samfunnsutfordringer. Disse løfter Innovasjon Norge fram på nettstedet [The Explorer](#), der flere enn 100 bedrifter har registrert sine løsninger siden vi lanserte den på Innovasjonstalen i slutten av mai 2018. Her kan verden se hva norske bedrifter kan bidra med. I fremtiden skal vi utvide tjenesten slik at den kobler kunder og norske leverandører sammen.

FNs 17 bærekraftsmål, klimautviklingen og oppfølgingen av klimaavtalen er viktige temaer på den internasjonale dagsordenen. Samfunnsutfordringene krever tett samarbeid mellom offentlig og privat sektor, og bærekraft må være både et mål og en driver for fremtidens innovasjon og konkurransekraft.

Når vi vurderer bærekraftsevnen i enkeltprosjekter legger vi til grunn en tredelt bunnlinje med økonomi, miljø og samfunn. Lønnsomhet, kvalitet og gjennomføringsevne er viktige kriterier. I tillegg forventer vi at søkerne redegjør for og oppfyller våre krav til god forretningsskikk. Om to prosjekter ellers er like gode, prioriterer vi det som er best på miljø og samfunn.

Vi utfordrer næringslivet og det offentlige

Innovasjonspartnerskap er en ordning som gir offentlige aktører mulighet til å få løst sine utfordringer på nye måter i tett samarbeid med næringslivet. Vi startet med ett partnerskap i 2017, og i 2018 hadde vi ni. De spenner fra eldreomsorg, via vedlikehold av broer, til å utnytte kommunale bygninger bedre. Kreative, langsiktig samarbeid mellom offentlige aktører og næringsliv skal gi oss løsninger ingen har sett tidligere. Produktene og tjenestene de utvikler kan gi vekst og eksportinntekter i fremtiden.

Omstillingen i norsk næringsliv fortsetter for fullt. Vi tar i bruk ny teknologi raskt, og har medarbeidere med høy kompetanse som tar med seg kunnskapen sin fra et område over til et annet. Slik sett har Norge gode forutsetninger for å erstatte reduserte eksportinntekter fra olje og gass i fremtiden.

Ingen kan peke på én enkelt næring som vil erstatte olje og gass – og trolig er det nettopp det som er svaret. Vi må satse på flere områder for å bygge Norges framtidige næringsliv. Det kan være krevende å se hvorfor dette er nødvendig nå, mens det går godt. Men det er nettopp i slike tider vi må satse for å skape det vi skal leve av i tiårene som kommer.

Arbeidsprosesser, organisering og digitale flater

Innovasjon Norges omstillingsprosess startet allerede i 2015, og vi arbeider nå aktivt med å forbedre og utvikle oss langs tre akser:

Arbeidsprosesser: Hvordan vi jobber internt og sammen med andre for å levere best mulig tjenester til kundene våre.

Organisering: Hvordan vi organiserer ressursene våre for å gi kundene tilgang til riktig kompetanse og sikre likebehandling uansett hvor de henvender seg.

Digitale flater: Hvilke verktøy vi tilbyr kundene, medarbeiderne, eierne og samfunnet for innsikt, samarbeid og selvbetjening.

Målet er å øke nytte og effektivitet ved å gjennomføre flere oppdrag, bruke mer tid på kunder og ved å redusere kostnader. Det har vi lyktes med så langt. I 2018 har vi delt ut mer penger gjennom lån, tilskudd og ulike ordninger, samtidig som vi har hatt stabile kostnader og redusert saksbehandlingstiden.

I 2019 og årene fremover skal vi trekke erfaringer og ny kunnskap inn i omstillingsarbeidet, og finne de løsningene som best tilrettelegger for et enda mer målrettet og effektivt Innovasjon Norge. Styret, ledelsen, tillitsvalgte og ansatte blir avgjørende i dette arbeidet.

Leverer vi det vi lover?

Innovasjon Norges tjenester gir effekt i næringslivet og de utløser økte investeringer. Det skjer noe som ellers ikke ville ha skjedd, og vi ser det på kundenes verdiskaping, salgsinntekter og produktivitet.

Et selskap i endring for nye tider

I 2018 har Innovasjon Norge videreført arbeidet med å bidra til regjeringens mål om å omstille norsk økonomi. Selskapet har prioritert tre områder: å øke eksport og internasjonalisering, øke tilgangen på risikokapital til næringslivet, samt å gi oppdragsgiverne faglig fundamenterte innovasjonspolitiske råd.

Foto: Thor Nielsen / NTNU

Av styreleder Gunnar Bovim

Det går hånd i hanske med den politiske plattformen regjeringen la fram i januar 2019. Hovedretningen for nærings- og innovasjonspolitikken ligger fast, med mål om å omstille økonomien for å skape vekst, nye arbeidsplasser og flere ben å stå på. Satsingen på kunnskap, forskning og innovasjon videreføres.

Derfor ser jeg også fram til regjeringens gjennomgang av de offentlige, næringsrettede virkemidlene. Den skal vurdere helheten og komme med forslag for å forenkle tilgangen til virkemiddelapparatet. Dette vil påvirke Innovasjon Norge. For vår del vil styret i løpet av høsten starte arbeidet med å utvikle selskapets strategi for en ny periode, og resultatene av gjennomgangen vil inngå i dette arbeidet.

Som styreleder gleder det meg å se at vi yter et betydelig bidrag til næringsutviklingen i Norge. Stortinget og fylkestingene bevilget til sammen 4,1 milliarder kroner til Innovasjon Norge i 2018. Sammen med låneordningene, bidro Innovasjon Norge med 7,2 milliarder kroner til næringslivet. Dette omfatter lån, tilskudd, rådgivning, profilering og nettverk. Hvis vi regner med egenfinansiering og annen kapital som ble utløst fordi Innovasjon Norge bidro, blir summen 21,4 milliarder kroner.

Eksport og internasjonalisering

Innovasjon Norges internasjonaliseringstjenester består i stor grad av kompetanse og rådgivning. Selskapet måler effektene av dette etter samme modell som de finansielle tjenestene, og tallene er gode. Bedrifter som har benyttet internasjonal markedsrådgivning har 6,2 prosentpoeng høyere vekst i salgsinntekter og 3,3 prosentpoeng høyere vekst i verdiskaping enn bedrifter som ikke har mottatt slike tjenester.

Risikokapital

Totalt bidro Innovasjon Norge med 1,3 milliarder kroner i innovasjonslån, risikolån og garantier, og 2,9 milliarder kroner i tilskudd. I samarbeid med Det europeiske investeringsfondet er det i tillegg stilt garantier overfor kommersielle banker med et økt garantiansvar på 46,6 millioner kroner. Disse garantiene har bidratt til ca. 375 millioner kroner i ny finansiering til innovative vekstbedrifter. Innovasjon Norge har videre bidratt med 2,5 milliarder kroner i lavrisikolån.

Innovasjonspolitisk rådgiver

Innovasjon Norge skal gi eierne og oppdragsgiverne innovasjonspolitiske råd basert på egen kunnskap. Oppdraget består av fire deler: Innovasjon Norge har en lyttepostfunksjon i markedene nasjonalt og internasjonalt, og formidler kunnskapen derfra til selskapet og eierne. Innovasjon Norge skal måle effekter og analysere hvilke tiltak som virker. Videre skal organisasjonen gi råd som kan brukes i regional og nasjonal politikkutvikling. Dessuten skal selskapet fremme et offentlig ordskifte om innovasjonspolitikk.

I 2018 har regionskontorene og fylkeskommunene fått økt tilgang til interne og eksterne data for å utvikle treffsikker regional innovasjonspolitik basert på faglig funderte råd. Innovasjon Norge styrker kompetansen innenfor analyse. Blant tiltakene er et samarbeid med Økonomisk institutt ved Universitet i Oslo om et langsiktig prosjekt for å studere effekter av virksomheten. En ph.d.-kandidat skal jobbe i selskapet i tre år med veiledning fra universitetet.

Innovasjon Norge har gitt en rekke skriftlige innspill til statsbudsjett, strategier og meldinger. Selskapet har også brukt betydelige ressurser på innspill til EUs neste rammeprogram, Horisont Europa. Innovasjon Norge har i 2018 satt innovasjonspolitik på dagsordenen gjennom en rekke arrangementer om innovasjon og verdiskaping, regionalt, nasjonalt og internasjonalt, særlig gjennom Eksportkonferansen, Innovasjonstalen og Arendalsuka.

Samarbeid med andre virkemiddelaktører

Innovasjon Norge, Norges forskningsråd og Siva er de tre hovedaktørene i det næringsrettede virkemiddelapparatet. De tre har ulike roller, ansvar, kompetanse og oppgaver som skal utfylle hverandre. Virksomhetene samarbeider på flere nivåer, mellom styreledere og administrasjon, så vel som operativt.

Samarbeidet med fylkeskommunene som regionale utviklingsaktører blir enda viktigere for oss med den nye regioninndelingen. I 2017 ble samarbeidet mellom fylkeskommunene og Siva, Norges forskningsråd og Innovasjon Norge formalisert, og i 2018 begynte selskapene samarbeidet for fullt. Et eksempel på dette er at Innovasjon Norge og Siva har deltatt i hverandres søknadsvurderinger for Katapult og Klyngeprogrammet. Min vurdering er at samarbeidet har stor verdi både for næringslivet og aktørene selv.

Et selskap i endring

Innovasjon Norge er fortsatt i omstilling. Den startet i 2014, og trass store endringer internt har selskapet levert gode resultater hele tiden. I disse årene er det arbeidet med forbedringer av arbeidsprosesser, organisering og digitale flater. Som leder for styret ønsker jeg at selskapets digitale ambisjoner inkluderes i utviklingen av ny strategi for selskapet, og at det tilrettelegges for et temposkifte i digitaliseringsarbeidet i kommende år. Innovasjon Norge har i 2018 tilpasset kontorstrukturen til de nye fylkesgrensene og prioritert å styrke samarbeidet i det regionale partnerskapet.

Ved avslutningen av 2018 varslet Anita Krohn Traaseth at hun ønsket å slutte som administrerende direktør. Styret ønsker å gi honnør til Krohn Traaseth for den innsatsen hun har gjort, både i omstilling og fornyelse av selskapet, og for den daglige ledelsen av virksomheten. I øyeblikket pågår prosessen for å få på plass den rette personen til å lede selskapet videre. Det er en spennende utfordring, og en av de viktigste oppgavene vi som styre har.

I alt mener jeg at Innovasjon Norge har levert godt på sine oppdrag, også i et år med mye ekstern oppmerksomhet rundt selskapet. Jeg ser fram til et tett samarbeid videre, med ny øverste leder og en entusiastisk og engasjert stab av medarbeidere over hele landet og store deler av verden.

Det som gjør oss unike

En av våre viktigste oppgaver er å levere på rollen som rådgiver og sparringpartner. Derfor er det menneskene i Innovasjon Norge som gjør forskjellen. Det er de som møter kundene hver dag og som hjelper dem med å realisere sine prosjekter.

De fleste av våre ansatte sitter kundenært på kontorer i alle landets fylker, eller markedsnært i 27 land over hele verden. Mangfold og likestilling er avgjørende for at vi skal bli tatt seriøst når vi møter kunder fra alle deler av landet, med ulik bakgrunn. Vi er stolte av at vi ved utgangen av 2018 hadde en kvinneandel på 56 prosent, og i toppledergruppen er seks av elleve kvinner.

En ettertraktet arbeidsplass

Undersøkelser viser at Innovasjon Norge er en attraktiv arbeidsplass, og vi vurderes høyt, både av de som allerede jobber hos oss og potensielle jobbsøkere. I 2018 ble vi i tillegg kåret til Norges mest attraktive arbeidsgiver blant økonomiutdannede i en undersøkelse gjennomført

av Universum. Innovasjon, et kreativt miljø og utfordrende arbeidsoppgaver er blant studentenes assosiasjoner til Innovasjon Norge.

Endringer i vår kontorstruktur

Lokal tilstedeværelse er et av Innovasjon Norges særtrekk. For å sikre at vi utnytter kompetanse og ressurser på en bedre måte, reduserte vi i 2018 antallet administrative enheter til ti regioner med 19 kontorsteder i Norge.

Med flere kontorer under felles ledelse får vi et større tilfang av kunder og samarbeidspartnere, og muligheten til å samle spisskompetanse og ressurser. Dermed kan vi i enda større grad bidra til å utvikle næringspotensialet i regionene.

Endringene i vår kontorstruktur er i overensstemmelse med det nye fylkeskommunekartet som vil gjelde etter gjennomføringen av regionreformen fra 2020.

Omstillingen i norsk og global økonomi og næringsliv forsterker behovet for en kontinuerlig gjennomgang av vår internasjonale tilstedeværelse. Norsk næringslivs interesser og muligheter er sentrale kriterier i dette arbeidet. Vi har i løpet av 2018 også gjort endringer i vår internasjonale kontorstruktur og åpnet nye kontorer i München og Dubai.

Samarbeid i virkemiddelapparatet

Et målrettet samarbeid mellom Innovasjon Norge, Norges forskningsråd og Siva skal sikre norsk næringsliv et mer helhetlig og kompetent tjenestetilbud. Klyngeprogrammet, Norwegian Innovation Clusters, er et slikt samarbeid, der målet er å bidra til utvikling og verdiskaping gjennom næringsklynger.

Eksportkreditt, GIEK, GIEK Kredittforsikring og Innovasjon Norge har et godt samarbeid for å hjelpe norske bedrifter med å lykkes ute i verden. Målet er å gi merverdi til norske bedrifter ved at de møter organisasjonenes tilbud samlet. Sammen arrangerer vi Eksportkonferansen og kåringen av årets beste eksportbedrift.

PILOT-E er en felles finansieringsordning mellom Forskningsrådet, Innovasjon Norge og Enova som ble videreført i 2018. Ordningen skal støtte og utvikle nye, helhetlige løsninger raskt fra idé til marked. I fjor støttet vi seks ambisiøse og innovative prosjekter med 107 millioner kroner for å utvikle løsninger for utslippsfri maritim transport og fremtidens klimanøytrale industri.

Lett å bruke – lett å like

Innovasjon Norge er en organisasjon med kontinuerlig behov for å fornye seg, ganske enkelt fordi våre kunder og næringslivet er i omstilling. For oss handler det om at vi ønsker å være lette å bruke og lette å like.

Det betyr at vi skal levere mer til kundene samtidig som vi skal gjøre organisasjonen mer effektiv. Vi utvikler og digitaliserer arbeidet internt og sammen med andre for å levere best mulig tjenester. Vi organiserer ressursene våre slik at kundene får den beste tilgangen til vår kompetanse og lik behandling uansett hvor de henvender seg. Vi tenker nytt rundt våre digitale flater og videreutvikler verktøyene vi tilbyr kundene for selvbetjening, og verktøyene de ansatte bruker i vurderingen av prosjektene. Samtidig arbeider vi kontinuerlig med informasjonen vi tilbyr eierne og samfunnet, slik at denne gir innsikt og tilrettelegger for samarbeid.

Enklere tilgang til Innovasjon Norges ekspertise

I 2018 videreførte vi arbeidet med en ny og forenklet tjenestemodell der kompetanse, rådgivning og finansielle tjenester kobles mer direkte mot kundenes overordnede ambisjoner og behov. Modellen støtter en vridning fra saksbehandling og over til dialog og sparring som har en større verdi for kunden. Vi lanserte også enklere og mer brukervennlige nettsider, hvor navigasjonen på nettsidene er lagt om og har som hovedprioritet å lede kunden til riktig oversikt over Innovasjon Norges tjenester. Alt dette gir kunder og ansatte enklere og raskere tilgang til vår samlede ekspertise, uavhengig av geografi og organisasjonsinndeling, noe som øker effektiviteten.

Norge har internasjonale fortrinn

Innovasjon Norge er statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næring i hele landet. Vi er tilstede i alle landets fylker og i 27 land over hele verden, der vi tilbyr små og mellomstore bedrifter med vekstambisjoner kompetanse, nettverk og kapital.

Strategien vår skal sikre at vi realiserer de tre delmålene våre eiere har fastsatt: Flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer. Realiseringen av delmålene vil være svært viktig for Norge, som i årene fremover trenger å:

- Omstille næringslivet for å skape fremtidige verdier
- Øke eksporten og sørge for at norsk næringsliv tar nye globale posisjoner
- Løse store samfunnsutfordringer og samtidig skape nye arbeidsplasser

Fremtidens norske næringsliv

Norge har behov for å øke eksporten. For å klare det må vi satse mer på områder, markeder og teknologier der norsk næringsliv har relevant kompetanse og internasjonale konkurransefortrinn, og vi må gjøre det på tvers av bransjer og innovasjonsformer.

Norge har store muligheter til å utvikle nye næringer og forsterke de eksisterende. Når vi skal skape fremtidens norske næringsliv, skal vi gjøre det med utgangspunkt i de styrkene vi har fra før. Fram mot 2020 skal vi:

- Prioritere områder hvor Norge har internasjonale konkurransefortrinn
- Prioritere utfordrerne og nye globale vekstbedrifter
- Styrke entreprenørskapskultur og samarbeid for å skape fremtidens jobber
- Utvikle en sterk nasjonal merkevare for økt konkurransekraft
- Skape verdier basert på regionale fortrinn
- Gi råd og skape et kunnskapsgrunnlag for fremtidsrettet innovasjons- og næringspolitikk

FNs bærekraftsmål er en viktig premissgiver

I Innovasjon Norges bærekraftstrategi fra 2015 er det lagt vekt på at vi skal bidra til å omstille norsk næringsliv, og at bærekraftige, innovative løsninger er drivere for fremtidens konkurransekraft. FNs bærekraftsmål staker ut retningen for dette arbeidet. Våre seks mulighetsområder skal bidra til å løse samfunnsutfordringer og stimulere til å levere løsninger som markedet etterspør.

For å konkretisere dette arbeidet har vi under mulighetsområdene illustrert hvilke av FNs bærekraftsmål vårt arbeid er rettet mot. Du kan lese mer om dette på de neste sidene.

Bioøkonomi

Den globale etterspørselen etter bioressurser og biobaserte produkter vokser i takt med befolkningsveksten. En helhetlig og bærekraftig tilnærming til produksjon og utnyttelse av bioressurser fra hav og land er essensiell for den fremtidige verdiskapingen i Norge.

Norge har et betydelig fortrinn i form av kunnskap, bærekraftig forvaltning og utnyttelse av bioressurser. Det betyr at det er store muligheter for norsk næringsliv på dette området. Et biobasert næringsliv som er innovativt og konkurransedyktig vil være et av våre viktigste bidrag i omstillingen til en mer sirkulær økonomi, og for å løse globale utfordringer knyttet til klimautslipp og matsikkerhet.

Innovasjon Norges arbeid på dette feltet bygger på regjeringens bioøkonomistrategi fra 2016, der det overordnede målet er at Norge skal gå fra å være en råvareleverandør til å bygge egen industri. Da vil verdiskapingsevnen øke og nye arbeidsplasser komme til. For å nå målet må Norge fokusere på å utvikle en mer bærekraftig matproduksjon og -foredling. I tillegg må vi legge til rette for fullutnyttelse av bioressursene til ulike formål, og utvikling av teknologiske løsninger og tjenester. Samlet vil dette gi en mer optimal og effektiv produksjon, prosessering og foredling av bioråvarer.

Strategiske prioriteringer i 2018

- Økte kunnskapen om muligheter og forretningsmodeller knyttet til foredling, produktutvikling og fullutnyttelse av restråstoffer i laksenæringen.
- Profilerte norsk sjømatnæring på Seafood Expo Global (SEG) Brussel, China Fisheries og Qingdao i Kina.
- Initerte både et industrielt og et nordisk utviklingssamarbeid om fangst og foredling av mesopelagisk fisk og plankton til bruk i mat og produkter for mennesker og dyr.
- Etablerte et senter for mikrobiell produksjon i Risavika i Stavanger i samarbeid med Siva og Forskningsrådet.
- Profilerte og utviklet en ny posisjon for Norge på bruk av tre i bygg med fokus på eksport av materialer og kunnskap om markedene Asia og Europa. I tillegg ble det arbeidet aktivt for at den globale treutviklingskonferansen WCTE blir holdt i Oslo i 2022.
- Videreutviklet skognæringen ved å etablere et samarbeid mellom Norge, Sverige/Norden og mellom den Bayerske skogklyngen i Tyskland og treklyngen i Norge.
- Satte digitalisering og automatisering på agendaen i Norge gjennom blant annet Landtek 2018, og ved å støtte norske Agri-Tech-selskaper i sin utvikling og internasjonalisering.
- Finansierte flere bioenergianlegg i landbruket og forprosjekter innenfor biogass. Disse har utløst større hovedprosjekter og finansiering fra Enova.

Ren energi

Norge er rikt på fornybar, pålitelig og rimelig energi. Denne unike posisjonen bør brukes til å skape arbeidsplasser og verdier her hjemme. Samtidig skal Norge i økende grad eksportere tjenester og teknologi for å løse verdens energibehov.

Ren energi omfatter i denne sammenhengen hele verdikjeden i kraftsystemet, fra produksjon, transmisjon og transport, til lagring og bruk av energi.

Strategiske prioriteringer i 2018

- Definerte fem områder innen ren energi der den proaktive innsatsen ble intensivert. Disse områdene var flytende havvind, solenergi, elektrisk maritim transport, «grønn» industri og energisystemer.
- I klyngeprogrammet ble det opprettet flere nye energiklynger, deriblant Ocean Hyway Cluster, Fornybarklyngen, Norwegian Energy Solutions, Norwegian Offshore Wind Cluster og Industrial Green Tech.
- Gjennom miljøteknologiordningen og PILOT-E bidro Innovasjon Norge til å finansiere viktige prosjekter som i 2019 vil bli til nye energisystemer på land, i hurtigbåter, cruiseskip og containerskip.
- Innovasjon Norge bidro også til å få de nye energiløsningene ut på det globale markedet med delegasjoner, messer og globale vekstprogrammer. Når The Explorer lanseres internasjonalt i 2019, vil rundt 30 prosent av løsningene være innen ren energi.

Helse og velferd

Helsenæringen har et stort vekst- og verdiskapingspotensial, både innen offentlig og privat sektor. Mange av samfunnsutfordringene Norge står overfor vil kunne løses her.

Innovasjon er en viktig driver for ny teknologi og digitale løsninger innen helse og omsorg. Her har norske bedrifter et fortrinn i form av en digitalt moden befolkning, store forskningsinvesteringer i helse, en profesjonell offentlig sektor og avansert teknologi og produksjon i andre sektorer, med overføringsverdi til helse.

Flere eldre mennesker skaper behov for større mobilisering og krav til høyere effektivitet i helsesektoren. Dersom norske bedrifter utvikler løsninger som svarer på disse behovene, er veien kort til internasjonal vekst. Gode helsetilbud er et globalt behov.

Strategiske prioriteringer i 2018

- Bidro til å styrke helsenæringens potensial ved å tilby risikoavlastning, kompetanse og nettverk til innovasjonsprosjekter. Vårt finansielle engasjement for denne næringen var på nær 100 millioner kroner. Vi bevilget 65 millioner i tilskudd til innovasjonskontrakter og ti millioner via klyngeprogrammet, mens resten gikk til andre tilskudd, risikolån og kompetansetjenester.

- Adresserte utfordringer i økosystemet som helsenæringen opererer i, som kan begrense videre vekst. Arbeidet gikk blant annet ut på å opprette innovasjonspartnerskap mellom offentlige og private virksomheter.
- Initierte et investornettverk for å stimulere til privat kapital i næringen.
- Posisjonerte norsk helsenæring nasjonalt og internasjonalt.

Havrommet

Industrier som har sitt virke på og under havet er Norges viktigste inntektskilder. De står for mer enn 70 prosent av eksportinntektene, og inkluderer blant annet olje, gass, maritim og sjømat. Ifølge Organisation for European Economic Co-operation (OECD), kan havnæringen globalt doble sin verdi, fra 1 500 milliarder USD i 2010 til 3 000 milliarder i 2030.

Norge er verdensledende på petroleumsteknologi, maritim næring og teknologi innen fiskeri og akvakultur. I tillegg har norske bedrifter tatt en fremtredende posisjon på utviklingen av «grønn» teknologi innen blant annet havvind, skipsfart og karbonfangst og -deponering.

Innovasjon Norges fokus på havrommet vokser i takt med havnæringenes økende betydning for verdensøkonomien. Regjeringens havstrategi og FNs bærekraftsmål danner grunnlaget for satsingen, og «grønn» skipsfart, autonomi og digitalisering i havnæringene er våre viktigste prioriteringer. For å øke de norske havnæringenes konkurranseevne, må Norge være tidlig ute med å utvikle og implementere nye bærekraftige løsninger i større skala.

I 2018 har vi bidratt til utviklingen av norske havbaserte næringer gjennom risikoavlastning, kompetanse, nettverk og profilering. Mange av prosjektene som mottok støtte i 2018 har satset innenfor det grønne skiftet og utviklet bærekraftige og miljøvennlige løsninger.

Strategiske prioriteringer i 2018

- Planla og organiserte næringslivsprogrammene i forbindelse med statsbesøkene til Argentina og Kina. Her ble den norske havnæringens teknologiløsninger løftet frem.
- Utviklet og styrket Norges helhetlige profil som ledende havnasjon, inkludert strategi, handlingsplan og verktøykasse. Satsingen baserte seg på Merkevaren Norge, samt innspill fra bedrifter, klynger og organisasjoner.
- Administrerte ordningen Havpilot, med fokus på pilotering og demonstrasjon av ny teknologi, systemer og prosesser innen maritime og marine næringer. Aktivitetene ble gjennomført i samarbeid med Forskningsrådet.
- Profilert norske teknologier og løsninger internasjonalt gjennom tilstedeværelse på en rekke messer og konferanser.
- Avdekket og økte kunnskapen om markedsmuligheter for norsk teknologi innen akvakultur i Mexico, Peru, Chile og Russland, grønne maritime næringer og havforurensning i Sør-Afrika og autonom skipsfart i Singapore.

Smarte samfunn

I 2018 har smarte byer og samfunn blitt viktigere. Flere kommuner og offentlige etater jobber med å utvikle dette området, og flere selskaper og klynger i Norge ønsker å ta en posisjon

her.

Megatrender som digitalisering, teknologi og bærekraft er viktige drivere for sektoren. Det er også befolkningsvekst, urbanisering, innbyggerinvolvering og partnerskap mellom offentlige og private aktører. Her ligger det mange og gode muligheter for vekst i norsk næringsliv.

Innovasjon Norge har spisset sin aktivitet mot områdene mobilitet, smarte havner og utslippsfri sjøtransport, kunstig intelligens (AI) og Internet of Things (IoT), vann, avløp og avfall, velferdstjenester, bygninger, åpne data og offentlig administrasjon. Felles for disse er at kommuner, byer og offentlige etater er sterkt involvert, samtidig som de er områder der norsk næringsliv kan levere på globalt nivå.

Strategiske prioriteringer i 2018

- Spisset innsatsen mot konkrete områder som bidro til vekst for norske selskaper.
- Utviklet en samarbeidsarena for de viktigste kommunene i Norge, der de i fellesskap utarbeidet smartby-prosjekter sammen med næringslivet.
- Leverte internasjonaliseringsprogrammer og markedsaktiviteter innen smarte samfunn for aktuelle bedrifter.
- Finansierte utviklings- og kommersialiseringsprosjekter for norske bedrifter.
- Videreutviklet gode ordninger for offentlig-private innovasjonsprosjekter. Innovasjon Norge ga blant annet støtte til Bergen kommunes prosjekt «1000 bygg – 10 000 muligheter».
- Gjorde norske byer, prosjekter og selskaper innenfor smarte samfunn synlige internasjonalt.

Kreativ næring og reiseliv

Kreativ næring skaper store muligheter for reiselivet ved å bidra til større mangfold i reiselivsproduktene.

Kreativ næring og reiseliv omfatter områder som kunst og kultur samt natur og aktiviteter, og inkluderer bransjer som arkitektur, dataspill, design, film, litteratur og musikk.

Ny teknologi for utvikling og forbedring av turistopplevelsen bidrar til å bygge sterke og attraktive destinasjoner med en tydelig identitet. Kultur er også viktig for å tiltrekke turister. Reiselivet øker verdiskapingen og interessen for kulturelle og kreative produkter og tjenester, samt bidrar til bedre omdømme for Norge, både regionalt og nasjonalt. For å realisere potensialet i koblingen mellom reiseliv og kreativ næring kreves nye tilnærminger.

Innovasjon Norge har i 2018 satt i gang arbeidet med å stimulere og mobilisere til flere samarbeidsprosjekter mellom kreativ næring og reiseliv. Med øremerkede midler fra Kulturdepartementet gjennom nettverks- og klyngeprogrammet, har vi gitt råd og fulgt opp bedrifter over hele landet i et langsiktig perspektiv.

Strategiske prioriteringer i 2018

- Prosjektet Powered by Culture løftet fram norsk kunst og kultur for å profilere Norge som reisemål. Aktører fra kulturelle og kreative næringer ble invitert til å presentere konsepter som kunne vise frem Norge som kulturnasjon. De tre løsningene som ble plukket ut skal presenteres i forbindelse med bokmessen i Frankfurt i 2019.
- Visit Norway drev offensiv markedsføring av Norge som kulturnasjon gjennom året. Målet var å tiltrekke seg flere kulturinteresserte reisende ved å profilere både gammel og ny kunst og kultur.
- I samarbeid med norske byer og kulturaktører, jobbet Innovasjon Norge med å utvikle en nasjonal strategi, med tilhørende kalender, som skal etablere Norge som arrangementsdestinasjon.

Vi skaper internasjonal vekst

Innovasjon Norge er en viktig sparringpartner for små og mellomstore bedrifter med vekstambisjoner. Vi tilbyr kompetanse, nettverk og kapital fra våre kontorer i hele Norge og i 27 internasjonale markeder.

Bedriftene trenger ikke å ha oversikt over alle ordningene våre, men kan komme til oss med spørsmål eller prosjekter og få veiledning og oppfølging. Gjennom dialog og bruk av verktøy for å utvikle forretningsmodeller, får bedriftene innspill og blir utfordret. Vi kobler dem til relevante tjenester i organisasjonen, eller med andre aktører som kan hjelpe dem med å realisere sine ambisjoner og sitt potensial – også utenfor Norges grenser.

Spesialistene er best rustet

Oppstartbedrifter og vekstselskaper som ønsker å vokse, helst internasjonalt, er de som vil utfordre det eksisterende næringslivet mest og bidra til økt produktivitet. Dersom Norge skal beholde sitt høye velferdsnivå, forutsetter det høy verdiskaping, og det legger et innovasjonspress på næringslivet, fordi velferdsordningene skal finansieres gjennom skatt og relativt sett høye lønninger.

Et innovativt næringsliv er nødvendig for at bedriftene kan være smidige og tilpasningsdyktige i en globalisert verden som stadig er i endring. Høyt spesialiserte og kunnskapsrike gründere og virksomheter, som skaffer seg innpass i globale verdikjeder, er de som vil være best rustet for fremtiden.

De tar frem nye, smarte løsninger som svar på behov og utfordringer, de tør å utfordre eksisterende metoder og de tør å tenke stort. Men de er ikke eksperter i virkemiddelapparatet og de har sjelden en egen forskningsavdeling. Derfor er dialogen med Innovasjon Norge så viktig. Vi fungerer som én felles inngang til virkemiddelapparatet, hvor bedriftene kan skape vekst og verdier.

Erfaring viser at det er nettopp de mellomstore, smidige og spesialiserte selskapene, som opererer i nisjer høyt i verdikjedene, som er norsk næringslivs store styrke og fremtid. De trenger å trekke på forskning og utvikling fra hele verden, og utvikle kompetent arbeidskraft innenfor sitt område. Dybdestudier viser at små og mellomstore bedrifter, som har ambisjoner og sikter seg inn mot internasjonale markeder, ofte mangler en internasjonal, krevende kunde. De kan velge å bruke Innovasjon Norge som sparringpartner slik at de får stilt de gode spørsmålene.

Innovasjon, internasjonalisering og profilering

Innovasjon, internasjonalisering og profilering er viktige virkemidler for økt verdiskaping i Norge. Gjennom økt verdiskaping styrkes næringslivets og samfunnets evne til omstilling. Derfor er det ekstra viktig å bidra til å utvikle flere selskaper som kan vokse fra å være små til å bli mellomstore og internasjonale. Innovasjon Norge tilbyr kompetanse, nettverk og kapital, noe som er viktig for disse selskapene spesielt.

Innsatsen har effekt

Den samlede bevilgningen fra Stortinget og fylkeskommunene til Innovasjon Norge i 2018, var på 4,1 milliarder kroner. Til sammen delte vi ut 7,2 milliarder til norske bedrifter gjennom ulike ordninger, lån og tjenester. Denne støtten bidro til å utløse ytterligere 14,2 milliarder fra andre offentlige og private kapitalkilder, slik at den samlede effekten var på 21,4 milliarder i form av investeringer i utvikling av norske bedrifter.

I 2018 finansierte Innovasjon Norge nær 1 700 internasjonale innovasjonsprosjekter, med til sammen 1,6 milliarder kroner. Det er halvparten av 3,1 milliarder, som vi innvilget i tilskudd eller i tapsavsetninger til risikolån. Tar vi med prosjekter på alle innovasjonsnivåer, ikke bare på høyeste internasjonale nivå, gikk 2,6 milliarder, eller 82 prosent, til innovasjon.

Et viktig mål for vårt arbeid, er å gjøre en forskjell for kundene. Ifølge kundeeffektundersøkelsene som Oxford Research utfører, svarer ni av ti kunder at Innovasjon Norges bidrag var utslagsgivende for at de realiserte sitt prosjekt. Tallet har økt jevnt siden organisasjonen ble etablert i 2004. Kundeeffektundersøkelsen omfatter alle Innovasjon Norges registrerte kunder.

Verdiskapende samarbeid

Tall fra Samfunnsøkonomisk analyse (SØA) indikerer at samarbeid med Innovasjon Norge har betydning for vekst og verdiskaping hos kundene. Det er usikkert om effektene bare skyldes Innovasjon Norges bidrag. Det kan være forhold som ikke fanges opp i undersøkelsene og effekter kan komme til ulik tid.

Ser vi samlet på alle Innovasjon Norges kunder estimerer SØA en årlig mervekst i verdiskaping på 6,7 prosentpoeng over en treårsperiode, i forhold til sammenliknbare bedrifter som ikke fikk støtte. Dette indikerer at Innovasjon Norges kunder i gjennomsnitt har et forsprang på mer enn 20 prosentpoeng tre år etter tilsagn, sammenlignet med bedrifter som ikke har fått støtte fra oss. I teorien vil effektene vare en stund, også etter periodens slutt, men hvor lenge vil avhenge av hvor raskt kunnskapen forvitrer og av bedriftenes evne til fornyelse.

Tilsvarende tall for mervekst i salgsinntekter og produktivitet er henholdsvis 9,4 og 3 prosentpoeng årlig. 3 prosentpoengs mervekst i produktivitet er bra, sett i lys av at næringslivets samlede årlige produktivitetsvekst er på 1 til 2 prosent. Våre kunder opplever mer enn det dobbelte. SØA finner signifikante estimater også når det gjelder mervekst i antall ansatte med 2,6 prosentpoeng og lønnsomhet med 0,3 prosentpoeng.

Mål- og resultatstyringssystemets effekt- og resultatindikatorer er konstruert for å følge med på eventuelle endringer i Innovasjon Norges adferd. Man kunne frykte at Innovasjon Norge tok mindre risiko for å skåre bedre på de økonomiske effektindikatorene. Det har ikke skjedd. Snarere tvert om, øker risikotakingen de siste årene. På samme vis er det en positiv utvikling når det gjelder prosjektenes innovasjonsgrad.

Mer enn penger

Våre effektanalyser viser at kapital sammen med kompetansehevende tiltak gir bedre resultater for kundene. Innovasjon Norge øker derfor innsatsen på oppfølging og rådgiving.

Halvparten av bedriftene som får kompetanse i tillegg til kapital, vurderer kompetansetjenesten som viktigere, noe viktigere eller like viktig som den finansielle tjenesten for konkurranseevnen. Det samme gjelder for gjennomføring av prosjekter. Halvparten av de som har mottatt en tjeneste fra Innovasjon Norge opplever å bli fulgt opp i årene etter, og fire år etter har de gjennomgående bedre resultater enn de som opplever at de ikke har blitt fulgt opp.

Innovasjon Norge har i 2018 økt innsatsen for å bidra til eksport og internasjonalisering av norsk næringsliv. Internasjonaliseringstjenestene våre består i stor grad av kompetanseutvikling og rådgivning, og som kjent er det krevende å måle effekten av slike virkemidler. Innovasjon Norge har imidlertid over flere år målt effekter av internasjonal markedsrådgivning, og SØAs tall viser at bedrifter som har benyttet tjenesten har 6,2 prosentpoeng høyere omsetning, 3,3 prosentpoeng høyere vekst i verdiskaping og 2,8 prosentpoeng høyere vekst i produktivitet, enn sammenliknbare bedrifter som ikke har benyttet tjenesten.

Flere gode gründere

En viktig oppgave for Innovasjon Norge er å hjelpe gründere med kapital og kompetanse i den utfordrende vekstfasen. Våre virkemidler skal bidra til å utløse privat kapital og viktig kompetanse fra investorene. Når vi finansierer en bedrift gjennom tilskudd eller lån, blir det mindre risikabelt for andre å gjøre det samme.

Innovasjon Norge følger lovende bedrifter fra den aller første fasen, når de får markedsavklaringstilskudd som gir dem mulighet til å undersøke om det finnes et betalende marked, til de får lån og egenkapital som gir dem mulighet til å vokse.

Preså Kornfond gir rentefrie lån til forvaltningsmiljøer som investerer i gründerbedrifter. Sammen med oppstartlån er de gode eksempler på ordninger som utløser privat og kompetent kapital. Disse har derfor vært sentrale i vår satsing på gründere i 2018.

Kapital skaper vekst

I 2018 ga Innovasjon Norge lån og tilskudd for til sammen 6,7 milliarder kroner. Av disse gikk 1,7 milliarder til gründere og oppstartsbedrifter. Etablerertilskuddet utgjorde 192 millioner kroner. Med disse midlene kan gründeren undersøke om det finnes et betalende marked, samt utvikle og lansere løsningen sin i markedet.

I 2017 lanserte vi ordningen med oppstartlån for selskaper som er yngre enn fem år. I stedet for et etablerertilskudd på rundt 600 000 kroner har snart 200 selskaper søkt om lån på opptil 1,5 millioner. Hvert lån utløser minst én million fra private investorer. Siden lanseringen har 190 bedrifter mottatt 264 millioner i lån, og dette har utløst 190 millioner i privat kapital. Totalt har dette virkemidlet så langt tilført 450 millioner kroner til bedrifter i tidlig fase.

Oppstartlånet gir gründeren mer kapital å bygge selskapet med, samtidig som det krever en annen forpliktelse enn å motta tilskudd. Det er derfor grunn til å tro at gründere som søker på denne ordningen har de høye ambisjonene som kreves for å skape vekst.

Samspillet mellom stat, bedrifter og investorer er avgjørende

For å utløse nok kompetanse og kapital i vekstfasen kreves mer enn statlig finansiering. Et eksempel på godt samspill mellom bedriftene, investorer og staten er preså Kornfond. Ordningen ble lansert i 2016, og gir rentefrie lån til forvaltningsmiljøer som investerer i gründerbedrifter. Forutsetningen for preså Korninvesteringer er at bedriftene henter inn minst like mye kapital fra andre investorer. Så langt har 29 ulike forvaltningsmiljøer investert 128 millioner kroner i 133 selskaper, noe som igjen har utløst 433 millioner fra private investorer.

I 2018 ble 16 investormiljøer som forvalter preså Kornfond, tildelt 50 millioner kroner i rentefrie lån. Totalt ble det investert 213 millioner i 2018, hvorav 183 millioner kom fra private investorer.

Så Kornfondene tilfører også viktig, langsiktig kapital, som bedriftene er helt avhengig av for å lykkes. De 14 aktive så Kornfondene investerer i selskaper på vegne av Innovasjon Norge og har nesten fire milliarder kroner under forvaltning. Midlene har gått til 173 bedrifter med høy innovasjonsgrad og internasjonale vekstambisjoner.

Tøff internasjonal konkurranse

Det norske markedet er begrenset, og norske gründere må ofte ut av landet for å vokse. I kampen om de internasjonale kundene må selskapene prøve seg frem, bygge nettverk og lære om lokale forhold og målgrupper. Det som er godt nok i Norge er ofte ikke tilstrekkelig i en knallhard konkurranse om kunder, kapital og den beste kompetansen.

Innovasjon Norge arrangerer internasjonale akseleratorprogrammer som gir norske gründere muligheten til å prøve seg i noen av verdens mest konkurranseutsatte regioner og byer som New York, Silicon Valley og London. Her blir de utfordret av noen av verdens fremste mentorer og lærer av de som har lyktes før dem. I 2018 deltok 108 av Norges mest ambisiøse vekstselskaper på våre akseleratorprogrammer.

I 2018 lanserte vi også et nytt kompetanseprogram i Norge. Growth Challenge gjennomføres i samarbeid med Startup Norway og Angel Challenge, og har som mål å trene opp flere engleinvestorer og forberede gründere på vekst og kapitalinnhenting. 53 oppstartsbedrifter, med totalt 79 deltakere, var med på programmene i Oslo, Bodø, Stavanger og Trondheim.

Et bedre økosystem for entreprenørskap

Arenaer der investorer og gründere kan møtes er viktig for å stimulere til innovasjon, kunnskap og nettverk. Kulturen for entreprenørskap har styrket seg de senere årene, og i dag finnes det

inkubatorer, kontorfellesskap og engleinvestormiljøer flere steder i landet, også utenfor de store byene.

Gjennom oppdraget «Møteplasser for vekst i regjeringens gründerplan» har Innovasjon Norge styrket flere nasjonale møteplasser som Nordic Edge i Stavanger, Cable Car Pitching i Tromsø og teknologikonferansen The Shift i Oslo.

Innovasjon Norges kunder finnes over hele landet. Derfor er det viktig å utvikle lokale møteplasser der gründere kan lære om vekst, internasjonalisering og kapital. Våre distriktskontorer har vært aktivt involvert i å bygge sterkere strukturer for innovasjon og entreprenørskap i distriktene i 2018. Gründeruken i Telemark og Kapitaldagen i Sogn og Fjordane er eksempler på slike møteplasser.

Et godt økosystem for gründerskap bør være mangfoldig og inkludere mennesker av ulikt kjønn, alder, kompetanse og kulturell bakgrunn. Mangfold bidrar til et bredere tilfang av ideer og perspektiver som er viktig for gründerselskaper i vekst. Dette er noe Innovasjon Norge vil fortsette å fokusere på i 2019.

Flere vekstkraftige bedrifter

Omstillingen av norsk økonomi er avhengig av at flere bedrifter lykkes med vekst og skalering. Innovasjon Norge har flere ordninger som møter behovene til innovative selskaper med vekstambisjoner. I 2018 bidro vi med 1,6 milliarder kroner i tilskudd til bedrifter med til sammen 1 667 innovasjonsprosjekter på internasjonalt nivå.

Mer penger å vokse for

Tallene fra 2018 viser at Innovasjon Norges tjenester virker. Én krone i tilskudd eller lån utløser to kroner i kapital fra bedriftene selv, investorer, banker og andre finansieringskilder. Når vi bidrar, øker sjansen for at flere investorer, banker og andre finansieringskilder også gjør det. Dermed får bedriftene mer å vokse for.

Innovasjon Norge fikk 4,1 milliarder kroner av statsbudsjettet i 2018, og bidro med finansiering og rådgiving for 7,2 milliarder kroner til næringslivet. Det gjorde at selskapene selv, andre investorer og finansieringskilder bidro med nesten det dobbelte, det vil si 14,2 milliarder. Når privat og offentlig kapital spiller på lag får de innovative bedriftene nødvendig vekstkapsital og risikoavlastning. 3,7 milliarder kroner, eller 55 prosent av finansieringen i 2018, gikk til etablerte selskaper.

Målinger fra 2018 viser at bedrifter som er eldre enn tre år og benytter Innovasjon Norges tilbud, har større vekst i salgsinntekter, verdiskaping og produktivitet, enn de som ikke er kunder hos oss. Undersøkelsene viser også at bedrifter som har fått kapital og kompetanse har en mer positiv utvikling enn de som bare har mottatt finansiering.

Historisk høy utbetaling fra EU

50 norske selskaper hentet til sammen 400 millioner kroner fra EUs programmer i 2018. Det er en økning på mer enn 40 prosent i antall og i kronebeløp fra året før. Innovasjon Norge er med på laget når norske bedrifter erobrer europeiske markeder. Dette er et viktig supplement til de nasjonale midlene fordi de kan finansiere prosjekter som ikke er dekket innenfor de nasjonale rammene.

Det ligger en stor anerkjennelse i å nå opp i EUs programmer, og det kan være lettere for bedriftene å få finansiering fra private investorer og banker med et slikt «best i klassen»-stempel.

Innovasjon Norge arbeider målrettet med å finne de rette bedriftene for EUs ordninger. Vi har skreddersydd våre tilbud om kompetanseheving, og vi jobber tett med de best kvalifiserte. Vi har også gjennomført intervjuutredning og generalprøver foran et panel av kapital- og gründereksperter, både i Oslo og i Brussel. Bedriftene som får EU-finansiering tilbys tett prosjektoppfølgning fra Innovasjon Norges regionale EU-rådgivere. De knytter dem også opp mot EUs akseleratortjenester og andre relevante tilbud, både hos Innovasjon Norge og andre virkemiddelaktører.

Utfordrer bedriftene

I 2018 har Innovasjon Norge lagt grunnlaget for å ta en utvidet rolle som sparringspartner for små og mellomstore bedrifter med vekstambisjoner. Vi tar utgangspunkt i kundens behov, og kobler bedriften med private og offentlige aktører som kan hjelpe dem med å vokse og realisere sine ambisjoner, også i internasjonale markeder. Vi utfordrer prosjekter og forretningsmodeller, og hjelper dem med å orientere seg i markedet.

Vår rolle som rådgiver gjøre det mulig for oss å gi finansiering til de riktige prosjektene og øke gjennomføringsevnen.

De fleste av Innovasjon Norges kunder er små, bare fire prosent har flere enn 150 ansatte. De verken er, eller skal være, eksperter på virkemiddelapparatet, og de har sjelden en egen forskningsavdeling. Disse selskapene etterspør én inngang til virkemiddelapparatet hvor de kan sparre og få tilgang til risikoavlastning, nettverk og kompetanse fra de ordningene som passer deres behov, enten midlene kommer fra Innovasjon Norge eller andre aktører.

Norge skal løse store samfunnsutfordringer

Norge trenger nye løsninger på behov og utfordringer som offentlig sektor er ansvarlig for på vegne av innbyggerne. Eksempler er velferd og helse, transport og samferdsel, klima og smarte byer. For å svare på utfordringene trenger Norge mer banebrytende innovasjon på tvers av profesjoner og etater.

I 2016 gjennomførte Innovasjon Norge for første gang en felles utlysning med Enova og Forskningsrådet for mer energieffektive løsninger, kalt PILOT-E. PILOT-E er et sømløst tilbud til næringslivet der utviklingsløpet kan effektiviseres. Når et prosjekt har fått midler fra denne ordningen, får de finansiering og bistand helt fram til mål. I 2018 gjennomførte Innovasjon Norge en utlysning innen utslippsfri, maritim transport og fremtidens klimanøytrale industri.

Innovasjonspartnerskap engasjerer 350 bedrifter

I 2017 lanserte vi en finansieringsordning kombinert med en ny arbeidsmetode, kalt Offentlig-privat innovasjonspartnerskap. Ved å sette store samfunnsbehov i fokus skal offentlig sektor bli et mye større marked for bedriftene. Ordningen stimulerer til målrettet samarbeid mellom offentlige virksomheter og det private næringslivet, og bedriftene konkurrerer om å utvikle de beste løsningene for innbyggerne og samfunnet. Innovasjonspartnerskapet gir økonomisk risikoavlastning og prosessveiledning til den offentlige innkjøperen og til leverandørbedriftene. Fire prosjekter innen samferdsel, helse og smarte byer fikk slik støtte fra Innovasjon Norge i 2018. De viser hvordan stat og kommune kan bidra til å skape intelligente og banebrytende løsninger på samfunnsutfordringer.

Innovasjonspartnerskap kjøres nå i ni prosjekter med et tjuetalls offentlige virksomheter. Prosjektene engasjerer i underkant av 350 bedrifter som har deltatt på dialogaktiviteter og matchmaking med de offentlige aktørene. Her finnes alt fra gründere og oppstartsbedrifter, til små, mellomstore og store etablerte selskaper. Tilbakemeldingene viser at ordningen gjør det enklere for offentlige aktører å samarbeide med næringslivet, slik at de kan ta tak i egne utviklings- og innovasjonsbehov. Vi utvider derfor satsingen i 2019.

PILOT-E og innovasjonspartnerskap har til felles at kunden møter et sammenhengende virkemiddelapparat der alle bidrar med sin spisskompetanse. Innovasjon Norge kan innovasjonsprosessene og bidrar med finansieringen, Forskningsrådet vet hvilke fagmiljøer som er relevante å koble på, Leverandørutviklingsprogrammet sikrer god markedsdialog og Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) bidrar med ekspertise på offentlige anskaffelser.

Denne formen for samarbeid kan bidra til nye og bedre løsninger, og samtidig skape arbeidsplasser. Det offentlige Norge kjøper inn varer og tjenester for ca. 500 milliarder kroner i året og representerer et stort marked. Andre lands offentlig sektor gjør tilsvarende innkjøp, og dermed kan norske bedrifter ha store eksportmuligheter. Men for at de skal lykkes internasjonalt, er det viktig at de får testet ut løsninger og teknologi på et velfungerende hjemmemarked.

En pioner på bærekraftige løsninger

I 2017 lanserte regjeringen en eksportstrategi som slår fast at Norge må øke eksporten fra

eksisterende bedrifter og inkludere flere bransjer. Norge er godt kjent og har en posisjon som kvalitetsleverandør, blant annet i havnæringene som fisk og shipping. Det er ikke like opplagt for verden å se til norske bedrifter etter løsninger innenfor helseteknologi, miljøteknologi eller «grønn» transport. For at norske løsninger skal bli valgt, holder det ikke at de er best. Vi må opparbeide oss troverdighet for å komme på innkjøperens radar.

Ved Innovasjonstalen i 2018 lanserte vi den posisjonen Norge og norsk næringsliv skal ha som mål å bli kjent for internasjonalt – «en pioner på bærekraftige løsninger». Vi presenterte også nettstedet [The Explorer](#), et utstillingsvindu for norske, bærekraftige løsninger. Flere enn 100 norske bedrifter har registrert seg her i løpet av året.

Tiltakene i eksportstrategien har vært med på å forsterke Innovasjon Norges satsing på eksportprogrammer og profileringsaktiviteter for norsk næringsliv. Et eksempel er Global Growth, hvor mer enn 300 bedrifter har økt sin kompetanse og bygget nettverk med potensielle kunder og partnere i et eksportmarked. 750 bedrifter har mottatt rådgivning fra våre kontorer i utlandet, og 650 har fått råd og økt kompetansen innen handelstekniske problemstillinger. Over 400 bedrifter har deltatt på messer og arrangementer verden over.

Stort behov for kapital

Omstillingen har så vidt begynt, og behovet for vekstkapital til norske bedrifter vil bare øke. Mange bedrifter som de siste årene har investert mye i forskning og utvikling vil få et stort behov for kapital når de kommersialiserer, skal vokse og skalere virksomheten. Den kapitalen må komme fra private investorer, banker og andre finansieringskilder, og ikke minst i form av inntekter fra kunder så tidlig som mulig. Innovasjon Norge bidrar i dette arbeidet, i samspill med de andre virkemiddelaktørene.

Flere innovative næringsmiljøer

«Vi konkurrerer når vi må, men samarbeider når vi kan» er et velkjent begrep blant medlemmer i klynger og nettverk. Også i 2018 ble det brukt ofte. Interessen for klynge- og nettverkssamarbeid er økende, og det dukker stadig opp nye nettverk over hele landet, også utenfor Innovasjon Norges organisasjon.

Norsk næringsliv består i all hovedsak av små og mellomstore bedrifter. De små selskapene påvirkes av de samme teknologiske trendene og den internasjonale konkurransen som de store, men de har begrensede ressurser til omstilling og nyskaping. Å stå alene er utfordrende når teknologiske endringer skjer raskt. Ved å delta i klynger og nettverk kan bedriftene redusere risikoen forbundet med innovasjon og omstilling.

Klyngene fikk 150 millioner

Evalueringer og analyser viser at deltakelse i klynger og nettverk gir økt verdiskaping og større konkurransekraft. I 2018 bevilget Innovasjon Norge mer enn 150 millioner kroner til klyngeprosjekter og nesten 32 millioner til bedriftsnettverkprosjekter. Tjenestene er kostnadseffektive fordi støttebeløpet per bedrift er relativt lavt. Evalueringen viser også at investeringen i klyngeprogrammet er nedbetalt gjennom økt verdiskaping hos bedriftene, allerede etter to til tre år.

Som i tidligere år er det stor aktivitet innenfor kompetanse, innovasjon og internasjonalisering. Dette er områder som trolig ikke ville blitt realisert i samme omfang og tempo uten klyngenes tilrettelegging og koblinger.

Klynger og nettverk bidrar til omstilling i etablerte næringer. Et tegn på dette er det store antallet klynger som ønsker å utvikle nye løsninger og posisjonere Norge internasjonalt som en pioner på bærekraft. Mange av de etablerte klyngene jobber med prosjekter og kompetanse som løser samfunnsutfordringer eller bidrar til å nå FNs bærekraftsmål.

Rigget for å møte fremtiden

Alle de tre tjenestene Innovasjon Norge leverer til klynger, bedriftsnettverk og regional omstilling er blitt evaluert i løpet av 2017 og 2018. Hovedfunnene er tatt inn i arbeidet for å rigge tjenestene slik at de møter næringslivets utfordringer og behov fremover.

Kompetanse er en av de viktigste driverne. Klynger og nettverk som har god ledelse og organisering presterer best, særlig hvis de får god veiledning underveis. Suksesskriteriet er at nettverkene består av deltakere som raskt utvikler en felles forståelse for hva de skal samarbeide om, slik at alle kan bidra aktivt i konkrete aktiviteter. Basert på dette har klynge- og nettverksprogrammet i 2018 utviklet et mer strukturert kompetansetilbud som skal styrke klyngenes verdiskapingspotensial. Den nye plattformen blir implementert i 2019 og er tilpasset den enkelte klyngens modenhet og behov.

I tråd med innspill fra fylkeskommunene har Innovasjon Norge lagt til rette for regional næringsutvikling, ved å formidle og tilgjengeliggjøre kunnskap og erfaring fra det nasjonale klyngeprogrammet i en tidlig fase. I 2018 har vi etablert en læringsarena med et bredt spekter av samarbeidsinitiativer. Dermed effektiviseres søknadsprosessen for klynger som er aktuelle for opptak til Arena. Systematisk dialog med tidlige nettverksinitiativer gir oss et bedre grunnlag for å vurdere hvilke nettverk som har tilstrekkelig kvalitet og er modne for å søke opptak i nasjonale og internasjonale programmer.

Viktig for regionalt næringsliv

Klynger og nettverk er viktige regionale tyngdepunkt for næringslivet. Med det menes en større konsentrasjon av virksomheter som tar utgangspunkt i næringsmessige fortrinn og som inngår i regionale strategier for smart spesialisering. Fylkeskommunene følger opp klynger og nettverk, både med kompetanse og finansiering, og ved å utvikle regionale næringsstrategier rundt disse.

I 2018 samarbeidet Innovasjon Norge og fylkeskommunene tett, både om nytt klyngeprogram og i vurderingen av nye klynger som ble tatt opp i det nasjonale programmet. Oppdragsgiveransvaret for bedriftsnettverk flyttes til de nye regionene fra 2020, og forberedelsene til denne overføringen er i gang.

Ny modell legger til rette for et godt innovasjonsøkosystem

Det norske klyngeprogrammet har vært tuftet på en trippel heliks-modell, der samarbeid mellom utdanning, forskning og etablerte bedrifter, i kombinasjon med myndighetenes gode rammevilkår, har stått i fokus. Samtidig viser internasjonale studier at klynger tilpasset en verden i hurtig endring trenger å involvere flere aktører for å bli et godt innovasjonsøkosystem. Dynamiske og innovative klynger utvikler ofte en entreprenørskapskultur som ikke finnes andre steder, og som er vanskelig å kopiere. Det gjør at verdiskapingen blir høyere, innovasjonsgraden større og evnen til omstilling øker.

De etablerte bedriftene trenger tilgang til gründernes kompetanse for å kunne innovere og omstille sine forretningsmodeller i takt med de raske endringene i markedet. Klyngene representerer miljøer som er viktige for gründerne når de skal finne løsninger på reelle problemer som markedet er villig til å betale for. Mange av klyngens etablerte bedrifter «eier» problemene som en teknologigründer kan finne løsninger på – løsninger som gjerne kan utvikles i klyngens testsentre.

I 2018 har klyngeprogrammet levert kompetansetjenester innenfor entreprenørskap og vekstkapital. Disse områdene er nå også innarbeidet i vurderingskriteriene for klyngeprogrammet.

Kvalifiserer seg til verdifulle EU-prosjekter

Målet om økt innovasjon krever at bedriftene er villige til å samarbeide og hente kompetanse, også utenfor egne medlemsbedrifter. Klyngeprogrammet har i 2017 og 2018 lagt vekt på muligheter for samarbeid i EU, både for klynger og enkeltbedrifter. I EU finnes det store finansieringsmuligheter for tverrnasjonale og tverrfaglige samarbeid. Mange av de modne klyngene har posisjonert seg for å delta og flere av dem har hatt suksess i 2018. Norge har en svært høy gjennomslagskraft på flere EU-virkemidler, og mange av klyngene er sentrale her. Enten ved at medlemsbedrifter når opp, eller ved at klyngen blir deltaker eller koordinator for samarbeidsprosjekter. Tilgang til verdifull kompetanse og nye nettverk kan være avgjørende for veksten i medlemsbedriftene.

Digital revolusjon i landbruket

Landbruksoppdraget er stort og viktig for Innovasjon Norge, og i 2018 ble det stilt i underkant av 900 millioner kroner til disposisjon fra Landbruks- og matdepartementet.

Av disse midlene brukte vi 620 millioner kroner på å videreutvikle det tradisjonelle landbruket, blant annet i form av investeringer i ny teknologi. Midlene ble også brukt på å opprettholde og forbedre den høye standarden på dyrevelferden, samt å øke andelen av norskprodusert frukt og grønt. Tilskuddene til tradisjonelt landbruk utløste samlet investeringer på rundt 3,25 milliarder kroner i 2018.

Viktig for sysselsettingen

Det tradisjonelle landbruket er fundamentet for mye av utviklingen i andre landbruksbaserte næringer. De norske verdensmestrene fra oste-vm i 2016 og 2018 understreket begge at de ikke hadde vunnet uten egen melkeproduksjon.

Landbruket og landbrukets verdikjeder står for en viktig del av sysselsettingen og verdiskapingen i mange områder, særlig i distriktskommunene. I 2018 ga vi ⅓ av tilskuddene til investeringer og bedriftsutvikling i landbruket gitt til prosjekter innen det distriktpolitiske området, mens ⅓ ble gitt til personer under 35 år. Dette viser at ordningen er viktig for rekrutteringen til næringen.

Verdensledende landbruksteknologi

Norsk landbruk og matindustri står midt i en digital revolusjon. Robotisering, kunstig intelligens og automatisering kommer til å endre både det norske og internasjonale landbruket, og i løpet av få år vil næringen ha gått over til å bruke mindre, selvgående og intelligente maskiner. Det antas at det innen 2025 vil bli solgt én million roboter i året til denne sektoren alene.

Den gode kompetansen hos norske forskere og ingeniører, kombinert med teknologikompetente bønder, gjør at Norge har en unik mulighet til å utvikle digital landbruksteknologi som er tilpasset norsk topografi og klima. Kverneland og Orkel har vist at kvalitetsutstyr som fungerer i et hardt norsk klima, også kan bli etterspurt utenfor Norges grenser.

Moderne teknologi åpner også opp for nye markedsmuligheter, og i løpet av 2018 har det vokst frem flere nye og innovative teknologibedrifter i jordbrukssektoren. Disse har blitt til som følge av prosjekter og møteplasser initiert av aktører i landbrukssektoren, og flere av løsningene som er utviklet møter stor interesse fra utlandet.

Klimavennlig energi

Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi i landbruket skal bidra til at flere landbruksbedrifter tar i bruk mer bioenergi. Målet er å fase ut olje og gass, og gjøre sektorens energibruk mer klimanøytral.

Landbruket viser stor interesse for å investere i fornybare energikilder, noe som gjenspeiles i det høye antallet søknader til verdiskapingsprogrammet for fornybar energi i landbruket.

I 2018 stimulerte programmet landbruket til å investere rundt 250 millioner kroner i varmeanlegg basert på fornybar energi. Totalt ble det bevilget over 90 millioner fra verdiskapingsprogrammet i 2018, og siden 2003 er det etablert en bioenergiproduksjon på i underkant av 433 GWh. Denne omleggingen har spart utslipp på tilsammen 81 000 tonn CO₂-ekvivalenter.

Kompetanse skaper vekst og utvikling

Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping skal bidra til å skape verdier basert på landbrukets og reindriftens ressurser.

Kompetanse er et prioritert innsatsområde for programmet. Innovasjon Norge tilbyr forretnings- og kompetansehevingsaktiviteter for å styrke landbruk og reindrift, og lokalmatbedrifter får tilbud om matfaglige utviklingsaktiviteter fra fem regionale nettverk. Vi tilbyr også markedsfaglig kompetanse gjennom Matmerk.

I 2018 gjennomførte Innovasjon Norge en evaluering av de matfaglige tjenestene og markedstjenestene med hovedfokus på organisering. Evalueringen konkluderte med at effekten og nytteverdien av kompetansetilbudene er gode, spesielt når de gis i kombinasjon med økonomisk støtte til andre prosjekter. Den pekte også på at det er behov for en ny vurdering av hvordan tjenestene blir organisert. Dette arbeider vi videre med i 2019.

Ny handlingsplan for reiseliv

2018 ble et nytt rekordår for norsk reiseliv med 33,8 millioner gjestedøgn ved de kommersielle overnattingsstedene. Dette er en økning på 1,5 prosent, og veksten skjer både i norske og internasjonale gjestedøgn. Den største prosentuelle økningen kom i vintermånedene med en vekst på 6 prosent. Utenlandsmarkedet som vokste mest var USA med 21 prosent i 2018.

Helårsdestinasjonen Norge

Som følge av Stortingsmeldingen for reiseliv (Meld. St. 19 2016-2017) «Opplev Norge – unikt og eventyrlig», har Innovasjon Norge presentert en ny handlingsplan for reiselivssatsingen kalt «Hele Norge – hele året». Målet er å skape reiselyst for Norge og motivere besøkende til å oppleve hele landet, året rundt. Visjonen er at Norge skal være et ledende reisemål for bærekraftige natur- og kulturopplevelser.

Stolt turistnasjon

For første gang gjennomførte Innovasjon Norge i 2018 en befolkningsundersøkelse for å kartlegge hvordan nordmenn opplever turisme, og hva de mener er turismens konsekvenser. I tillegg gir undersøkelsen innsikt i hvordan nordmenn ønsker at utviklingen på området skal være.

Resultatene viser at nordmenn er stolte over at utenlandske turister velger å feriere i Norge, og de mener turismen bringer mye positivt med seg. Nordmenn ser i stor grad at turisme skaper arbeidsplasser, øker mulighet for nyetablering, og bidrar til vekst og utvikling i lokalsamfunnet.

Styrker digitale kanaler

Reiselivssatsingen vår har gjennomgått en omstillingsprosess for å realisere handlingsplanen. Her har sentralisering, profesjonalisering og effektivisering av profileringsarbeidet stått i sentrum. Målet er å ta en tydelig rolle ved å bli ledende på digital markedsføring og historiefortelling.

For å nå målet har vi ansatt et nytt team ved hovedkontoret i Oslo med spisskompetanse på digital kommunikasjon, distribusjon og analyser. Det nye teamet er sentralt i utviklingen og effektmålingen av profileringskampanjer, og den daglige kommunikasjonen i sosiale medier. Samtidig skal vi utvikle nye samarbeidsformer med norsk reiselivsnæring.

Internasjonale markedseksperter

De ansatte i Innovasjon Norges internasjonale markeder har fått tydeligere roller som markedsspesialister. De skal nå identifisere, informere om og bidra til å realisere muligheter for norsk reiseliv, samt være ledende eksperter på nettverksbygging, lokalt reiseliv, presse og sosiale medier i markedet.

Det skal lønne seg å velge norsk

Norge må doble fastlandseksporten innen 2040 for å opprettholde dagens velferdssamfunn. Samtidig er det behov for å tiltrekke mer internasjonal kapital, kunnskap, talenter og turister.

For å bli valgt må vi være kjent, og en tydelig nasjonal posisjon er avgjørende både for enkeltbedrifter og landet som helhet. Derfor jobber Innovasjon Norge, i samarbeid med norsk næringsliv og industri, med eksportsatsingen Merkevarer Norge.

Merkevaren Norge

Satsingen samler private og offentlige aktører fra blant annet havindustrier, reiseliv og kreative næringer, helse og velferd, smarte samfunn, bioøkonomi og ren energi. Listen er lengre, og den inneholder alt som underbygger Norges ønskede posisjon som pioner på bærekraft i internasjonale markeder. Målet er klart: Vi skal vise verden hvorfor det lønner seg å kjøpe norsk, og å jobbe med, investere i, bo i og besøke Norge.

Vi tilbyr flere eksportrettede tiltak for å bidra til dette, som Visit Norway, Export Norway og Invest in Norway. Vekstmuligheter i internasjonale markeder er et gjennomgående tema i hele Innovasjon Norges kundedialog.

Et digitalt utstillingsvindu for bærekraftige løsninger

I mai 2018 ble det digitale utstillingsvinduet The Explorer lansert av statsminister Erna Solberg under Innovasjonstalen i Oslo rådhus. The Explorer er Norges markedskanal for «grønne» og bærekraftige løsninger, og er en langsiktig nasjonal satsing for å øke norsk eksport og koble utenlandske aktører med norske løsninger.

Innovasjon Norge har opprettet et strategisk råd med representanter fra privat og offentlig sektor, samt organisasjoner innen miljø og industri for å bidra i utviklingen av tjenesten. I 2018 har vi hatt fokus på norsk næringsliv, med mål om å bygge kjennskap og kunnskap om tjenesten, og å få norske bedrifter med «grønne» løsninger til å registrere seg på The Explorer.

Ved utgangen av 2018 hadde The Explorer 250 registrerte bedrifter, 100 godkjente og publiserte løsninger, 65 000 besøkende fra mer enn 100 land og 650 ulike medieoppslag. I mai 2019 skal The Explorer lanseres i utlandet.

Tilrettelegger for europeisk samarbeid

EØS-midlene bidrar til sosial og økonomisk utvikling i 15 europeiske land. Samtidig legger de til rette for at for norske bedrifter kan utforske markeder i Baltikum og Sentral- og Sør-Europa.

Norge medfinansierer næringsprogrammer i ti land. Disse programmene tilbyr støtte for samarbeid mellom norske og europeiske bedrifter, og Innovasjon Norge skal bidra til at flest mulig gode EØS-prosjekter får en norsk partner.

Norsk partnerskap gir høyere poengsum

Norske bedrifter kan ikke søke på midlene selv, men de kan få støtte gjennom samarbeid med en lokal partner i et av mottakerlandene. Disse landene er Bulgaria, Estland, Hellas, Kroatia, Latvia, Litauen, Polen, Portugal, Romania og Slovakia. Prosjekter som har en samarbeidspartner fra Norge, Island eller Liechtenstein vil få en høyere poengsum under søknadsvurderingen.

1,7 milliarder til relevante prosjekter

Utlysningene av EØS-midlene retter seg mot bedrifter som utvikler, tar i bruk eller kommersialiserer nye teknologier innen industri, havrommet, IKT, energi eller helse og velferd. Norske bedrifter kan for eksempel bidra i utviklingen av produkter eller prosesser, eller ved å overføre teknologi og kompetanse.

I nåværende programperiode forvalter vi seks EØS-programmer innen næringsutvikling, innovasjon og SMB-er, anstendige arbeidsvilkår og trepartssamarbeid, og fornybar energi, energieffektivitet og sikkerhet. Totalt forvalter Innovasjon Norge ca. 1,7 milliarder kroner som i løpet av de neste to årene skal deles ut til relevante prosjekter. De første utlysningene ble gjennomført i 2018.

Raskere og bedre nødhjelp

I 2018 lanserte Utenriksdepartementet og Innovasjon Norge et norsk, humanitært innovasjonsprogram, kalt HIP Norway.

Programmet skal fremme innovasjon i humanitær sektor og legge til rette for partnerskap mellom humanitære organisasjoner og private bedrifter. Målet er å gi raskere, bedre og mer kostnadseffektiv nødhjelp.

Tetter gapet mellom behov og ressurser

Væpnede konflikter, klimaendringer og vedvarende fattigdom skaper komplekse kriser. Krisene varer lenger og rammer flere mennesker enn før, og gapet mellom behov og tilgjengelige ressurser blir større. Fremtidens humanitære innsats er avhengig av nye løsninger og måter å jobbe på. HIP Norway kobler de humanitære behovene med teknologi og ekspertise fra bedrifter og private innovatører.

50 søknader i 2018

Responsten på den første utlysningen var stor, med totalt 50 søknader til en verdi av 186 millioner kroner. Til sammen fikk syv prosjekter tilskudd på 23 millioner.

Vi vil i oppfølgingen av prosjektene mobilisere næringslivet innen en rekke områder, deriblant fornybar energi, sanitærløsninger, minerydding, digitalisering og såkalt blockchain-teknologi. Vi utvikler også en ordning for å matche offentlig og privat kapital, slik at disse kan samarbeide om å investere i gode og skalerbare løsninger.

Resultater 2018

- Innovasjon Norges kunder vokser mer enn bedrifter som ikke er kunder: Salgsinntektene øker med 9,4 prosentpoeng årlig. Tilsvarende tall for verdiskaping er 6,7 prosentpoeng og produktivitet 3,0 prosentpoeng. Mervekst i antall ansatte er på 2,6 prosentpoeng og lønnsomheten øker med 0,3 prosentpoeng.
- Ni av ti kunder sier at Innovasjon Norges bidrag var utslagsgivende for deres innovasjonsprosjekter.
- Innovasjon Norges tjenester virker: Én krone i tilskudd eller lån utløser to kroner i kapital fra bedriftene selv, investorer, banker og andre finansieringskilder.
- 94 prosent av alle saker ble besluttet lokalt, nær kundene
- Siden lanseringen av oppstartlån i 2017 har 190 bedrifter mottatt 264 millioner kroner i lån fra Innovasjon Norge. Hvert lån utløser minst én million kroner fra private investorer.
- 750 bedrifter har mottatt rådgivning fra Innovasjon Norges kontorer i utlandet, og 650 bedrifter har fått råd og økt kompetanse innen handelstekniske problemstillinger fra Eksportsenteret vårt. Over 400 bedrifter har deltatt på messer og arrangementer verden over.
- Bedrifter som har fått internasjonal markedsrådgivning fra Innovasjon Norge har 6,2 prosentpoeng høyere omsetning og 3,3 prosentpoeng høyere vekst i verdiskaping enn sammenliknbare bedrifter som ikke har benyttet tjenesten.
- 108 av Norges mest ambisiøse vekstselskaper deltok på våre internasjonale akseleratorprogrammer i noen av verdens mest konkurranseutsatte oppstartbyer.
- 50 norske selskaper hentet til sammen 400 millioner kroner fra EUs programmer i 2018. Det er en økning på mer enn 40 prosent i antall og i kronebeløp fra året før.
- Andelen av våre samlede tilsagn til miljøprosjekter er 49 prosent
- Det ble bevilget mer enn 150 millioner kroner til klyngeprosjekter og nesten 32 millioner til bedriftsnettverkprosjekter.
- Flere enn 100 norske bedrifter har registrert seg i The Explorer, utstillingsvinduet for norske, grønne og bærekraftige løsninger, som ble lansert under Innovasjonstalen i mai.
- Sykefraværet for 2018 var på 3,8 prosent mot 2,9 prosent i 2017. Til sammenligning var sykefraværet i offentlig administrasjon og forsvar, og

trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning 6,2 prosent i tredje kvartal 2018.

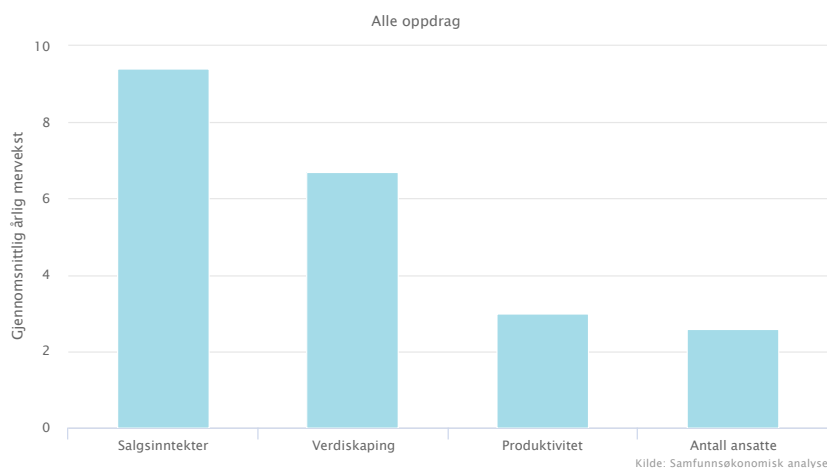
- Innovasjon Norge vurderes som en attraktiv arbeidsplass. Selskapet ble kåret til Norges mest attraktive arbeidsgiver blant økonomiutdannede i en undersøkelse gjennomført av Universum. Innovasjon Norge toppet også listen over den mest attraktive arbeidsgiveren for økonomistudenter i en undersøkelse utført av Karrierebarometeret.
- Kvinneandelen i Innovasjon Norge var 56 prosent ved utgangen av 2018. Kvinneandelen av de nyansatte i løpet av året var på nærmere 60 prosent.

Måling av resultater og effekter

Innovasjon Norge bruker ulike former for evalueringer, analyser og indikatorer for å måle resultater og effekter av virksomheten. Indikatorene er fastlagt i vårt mål- og resultatstyringssystem, og baserer seg både på vurderinger av våre kunderådgivere, spørreskjemaer til kundene og økonometriske analyser basert på regnskapsdata (økonomiske effekter).

I 2018 overtok Samfunnsøkonomisk analyse AS (SØA) oppdraget etter Statistisk sentralbyrå (SSB). SØA benytter samme metode som SSB, og den er dokumentert og offentlig tilgjengelig i SSB-rapport 2015/35 «Effect on firm performance of support from Innovation Norway». På grunn av ulike datagrunnlag, særlig i utvelgelsen av kontrollgruppen (sammenligningsgrunnlaget), avviker imidlertid utvalget i årets måling noe fra tidligere målinger. Dette påvirker årets resultater. Endringer i estimerte effekter er også å forvente fra et år til et annet når det legges til et nytt år med regnskapsdata og nye kunder legges til utvalget.

Effekter av Innovasjon Norges innsats

Denne figuren viser gjennomsnittlig årlig mervekst (prosentpoeng) over en treårsperiode hos bedrifter med støtte fra Innovasjon Norge, sett i forhold til sammenlignbare bedrifter som ikke har fått støtte. Dette gir en indikasjon på effekter av vår støtte.

Høyere vekst i salgsinntekter

Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har 9,4 prosentpoeng høyere årlig mervekst i salgsinntekter, sammenliknet med tilsvarende bedrifter som ikke har fått støtte.

Vekst i verdiskaping

Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har 6,7 prosentpoeng høyere årlig mervekst i verdiskaping, sammenliknet med tilsvarende bedrifter som ikke har fått støtte.

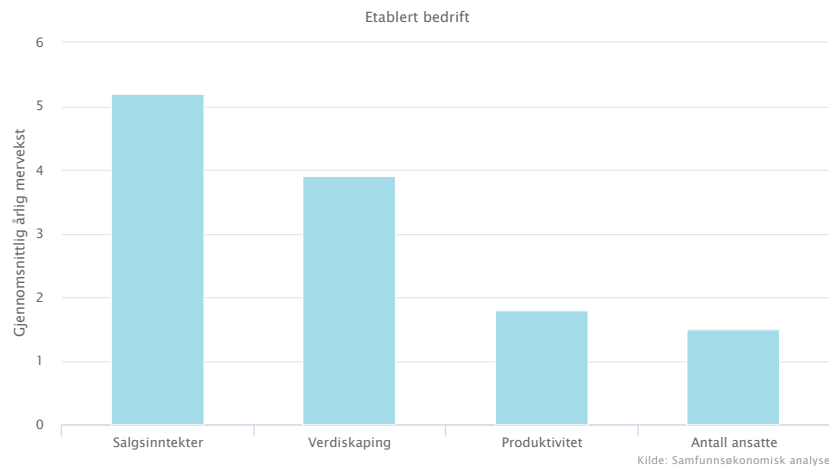
Økt produktivitet

Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har 3 prosentpoeng høyere årlig mervekst i produktivitet, sammenliknet med tilsvarende bedrifter som ikke har fått støtte.

Mervækst i antall ansatte

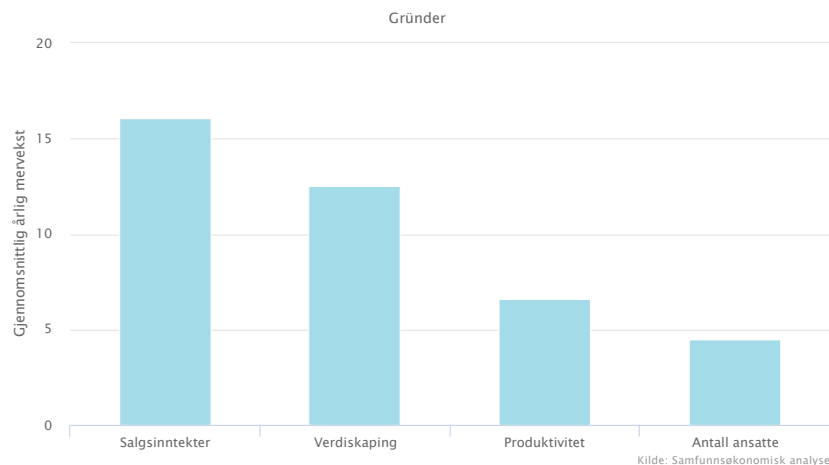
Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har 2,6 prosentpoeng høyere årlig mervekst i antall ansatte, sammenliknet med tilsvarende bedrifter som ikke har fått støtte.

Effekter av Innovasjon Norges innsats

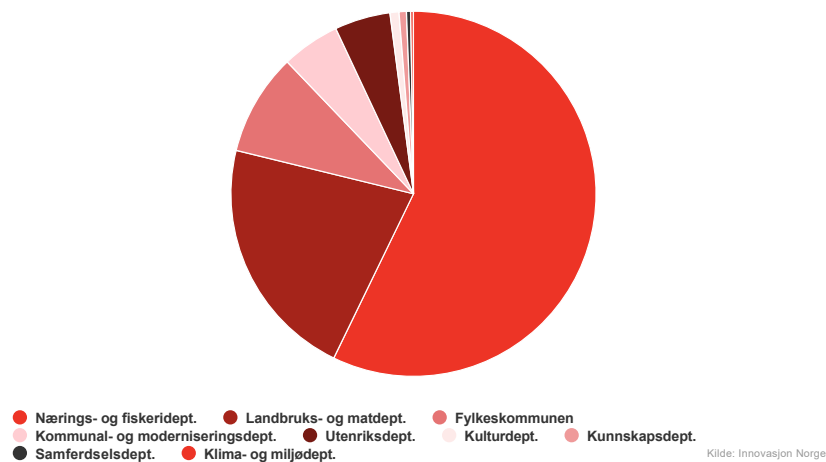
Denne figuren viser gjennomsnittlig årlig mervekst (prosentpoeng) over en treårsperiode hos etablerte bedrifter med støtte fra Innovasjon Norge, sett i forhold til sammenlignbare etablerte bedrifter som ikke har fått støtte. Dette gir en indikasjon på effekter av vår støtte.

Effekter av Innovasjon Norges innsats

Denne figuren viser gjennomsnittlig årlig mervekst (prosentpoeng) over en treårsperiode hos gründere med støtte fra Innovasjon Norge, sett i forhold til sammenlignbare gründere som ikke har fått støtte. Dette gir en indikasjon på effekter av vår støtte.

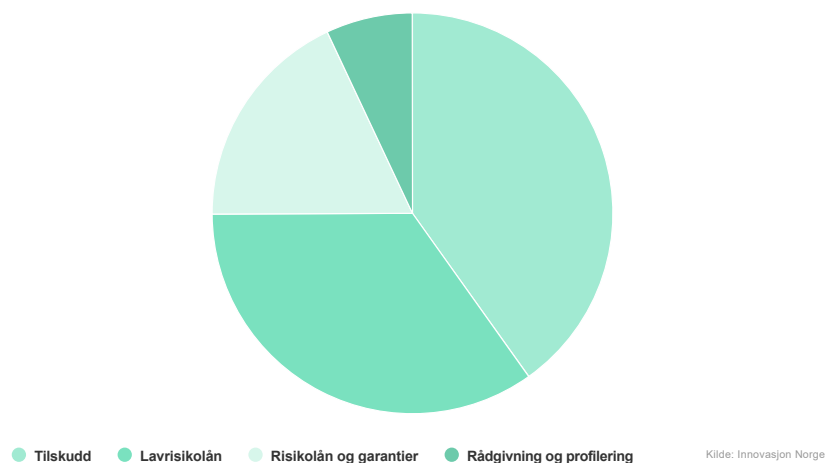
Vi mottar 4,1 milliarder:

4,1 milliarder kroner ble bevilget fra Stortinget og Fylkesting i 2018

Gjennom Innovasjon Norge bevilget Stortinget og Fylkesting i 2018 4,1 milliarder kroner i støtte til verdiskapende næringslivsutvikling over hele landet. Tilsvarende tall for 2017 var 3,8 milliarder kroner.

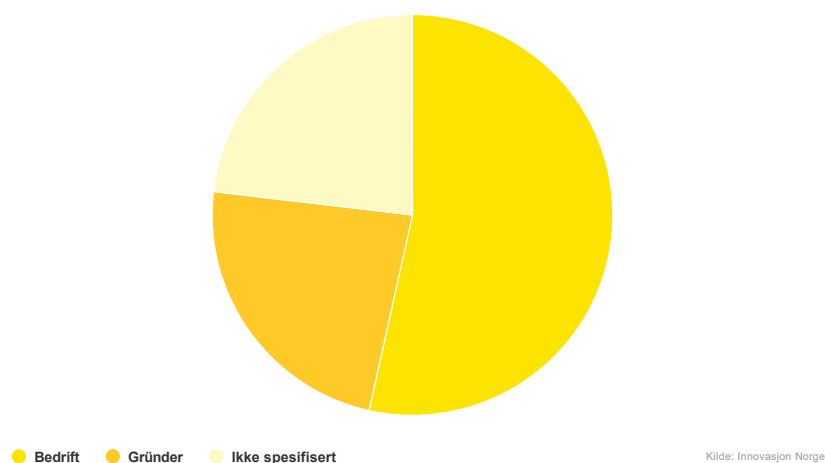
Vi deler ut 7,2 milliarder etter tjeneste:

7,2 milliarder kroner tildeles til næringslivet. Fordeling etter tjeneste.

Bevilgningene fra Stortinget og fylkene ga sammen med låneordninger en samlet næringsrettet innsats på 7,2 milliarder kroner i regi av Innovasjon Norge. Figurene viser fordelingen etter tjeneste. Tilsvarende tall for 2017 var 7,3 milliarder kroner.

Vi deler ut 7,2 milliarder etter målgruppe:

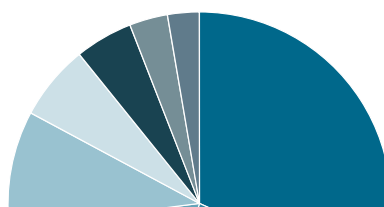

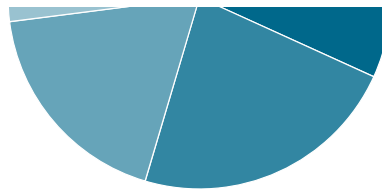
7,2 milliarder kroner tildeles til næringslivet. Fordeling etter målgruppe.

Bevilgningene fra Stortinget og fylkene ga sammen med låneordninger en samlet næringsrettet innsats på 7,2 milliarder kroner i regi av Innovasjon Norge. Figurene viser fordelingen etter målgruppe. Tilsvarende tall for 2017 var 7,3 milliarder kroner.

Tildelinger til klynger og nettverk er fordelt på bedrift og gründer, og inngår ikke i en egen kategori. Ikke spesifisert er finansiering av profilering og kompetanse, som ikke lar seg kategorisere.

Vi deler ut 7,2 milliarder etter sektor:

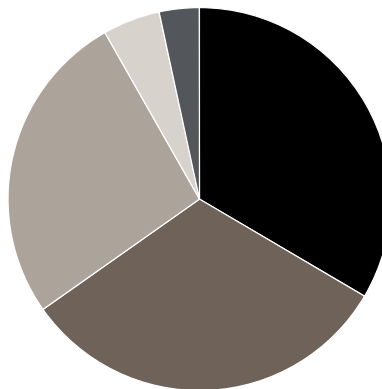
● Marin ● Landbruk ● Annet ● Maritim ● Energi og miljø ● Reiseliv ● Helse
 ● Olje og gass

Kilde: Innovasjon Norge

7,2 milliarder kroner tildeles til næringslivet. Fordeling etter sektor.

Bevilningene fra Stortinget og fylkene ga sammen med låneordninger en samlet næringsrettet innsats på 7,2 milliarder kroner i regi av Innovasjon Norge. Figurene viser bevilningene fordelt etter sektor. Tilsvarende tall for 2017 var 7,3 milliarder kroner.

Vi genererer 21,4 milliarder:

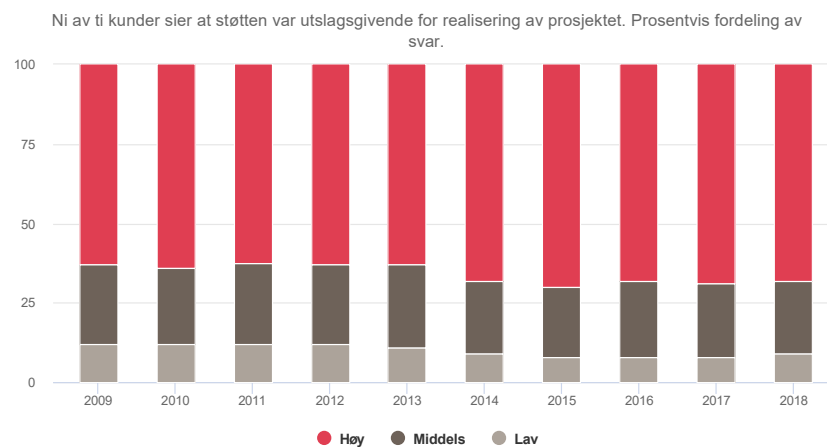
● Innovasjon Norge (inkl. garantier) ● Egenfinansiering (inkl. investorkapital)
 ● Annen finansiering (inkl. bank) ● Finansiering fra kundepartner ● Annen offentlig

Kilde: Innovasjon Norge

Innovasjon Norge utløste 21,4 milliarder kroner i innovasjonsaktiviteter i 2018

Medregnet pengene fra Innovasjon Norge ble det investert 21,4 milliarder kroner i innovasjonsaktiviteter i 2018. Tilsvarende tall for 2017 var 20,8 milliarder kroner.

Innovasjon Norge utgjør en forskjell

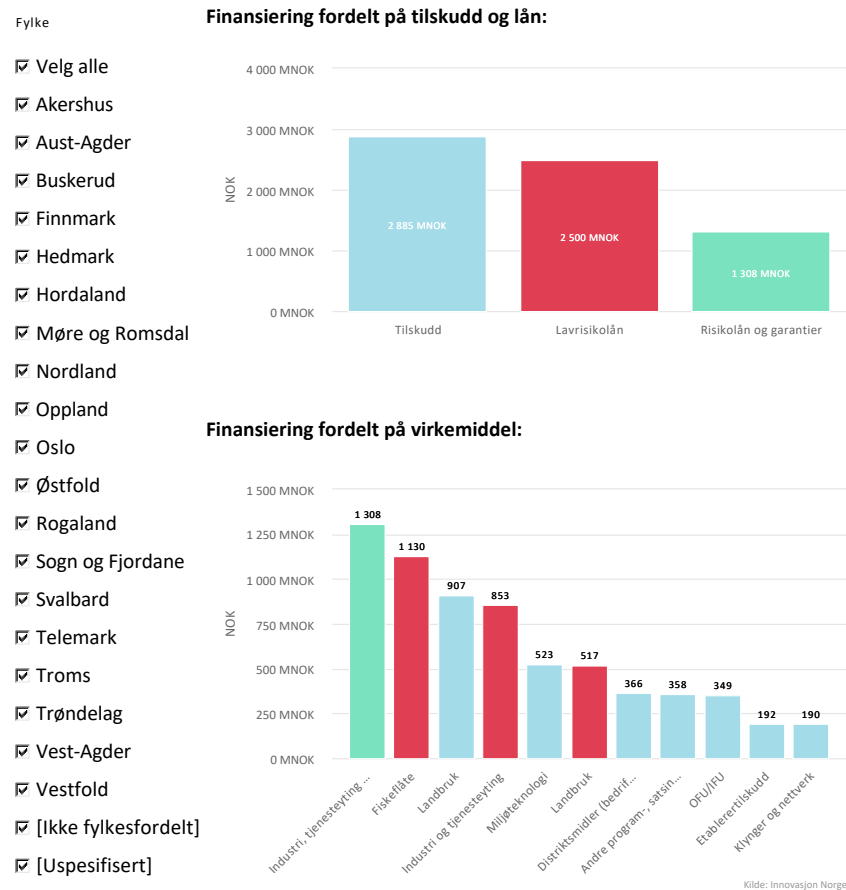
Kilde: Oxford Research

Ni av ti kunder (91 prosent) svarte i 2018 at støtten fra Innovasjon Norge hadde utslagsgivende effekt for realiseringen av prosjektet. Addisjonalitet er en sentral indikator i de årlige kundeeffektundersøkelsene for å måle hvilken forskjell de tildelte midlene har utgjort. I førundersøkelsen for 2018 ligger andelen med høy addisjonalitet på 68 prosent, middels på 23 prosent, og andelen med lav addisjonalitet på ni prosent.

I 2014 ble det en økning i andelen med høy addisjonaltet fra 63 til 68 prosent, sammenlignet med årene 2009-2013, og andelen har siden holdt seg rundt 70 prosent. Andel for kategorien med lav addisjonaltet gikk ned i perioden 2013 og 2014, og har siden holdt seg stabil.

Oxford Research utfører hvert år en kundeeffektundersøkelse blant alle Innovasjon Norges registrerte kunder.

Fylkesvise tildelinger

Lavrisikolån, risikolån og garantier og tilskudd utgjorde i 2018 til sammen 6,7 milliarder kroner. Dette er en nedgang fra 2017.

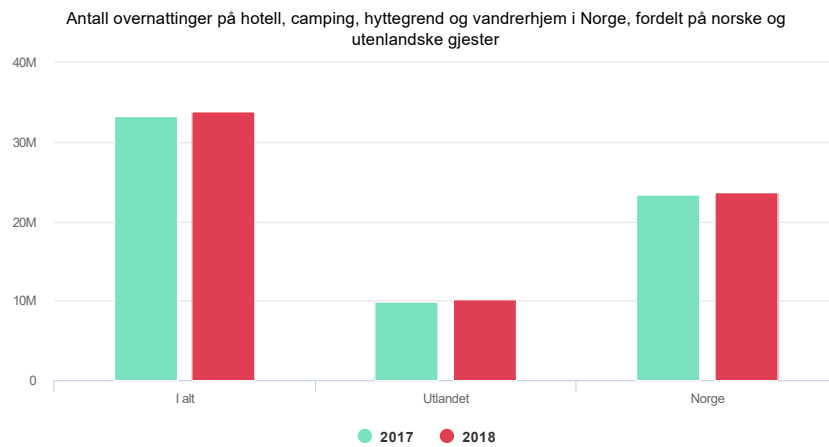
Totalt ble det gitt 2,5 milliarder kroner i lavrisikolån fordelt på industri og tjenesteyting (853 mill. kroner), landbruk (517 mill. kroner) og fiskeflåte (1,1 mrd. kroner). Risikolån og garantier til industri, tjenesteyting og landbruk utgjorde 1,3 milliarder kroner. Det ble tildelt 2,9 milliarder kroner i tilskudd i 2018. De største postene var landbruk (907 mill. kroner), miljøteknologi (523 mill. kroner) og distriktsmidler (366 mill. kroner).

Låneportefølje 2018

Ved utgangen av 2018 omfattet låneporteføljen 12 450 aktive lån og 18,3 milliarder kroner. Lavrisikolån utgjør 14,4 mrd. kroner og risikolån 3,9 mrd. kroner. Møre og Romsdal har størst portefølje av løpende lån med 4,1 mrd. kroner, hvorav 46 prosent er lån til fiskeflåten.

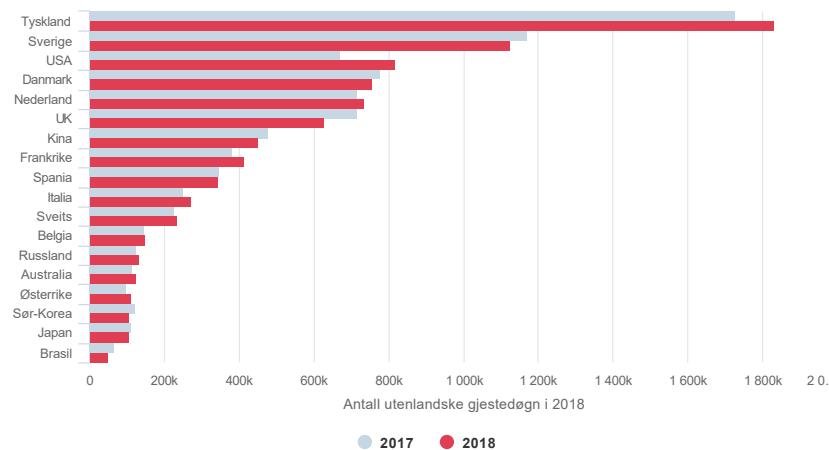
Kommersielle gjestedøgn 2017-2018

Ny rekord i kommersielle gjestedøgn: Det var 33,8 millioner gjestedøgn ved kommersielle overnattingssteder i 2018. Det er en økning på 1,5 prosent, som betyr litt over en halv million flere gjestedøgn.

Norsk reiseliv har hatt en god utvikling de siste årene, og utviklingen fra 2013 viser at vi i 2018 hadde 4,6 millioner flere gjestedøgn som tilsvarer en økning på 16 prosent. Antall norske har økt med ti prosent og utenlandske med 32 prosent.

Utenlandske gjestedøgn 2017-2018

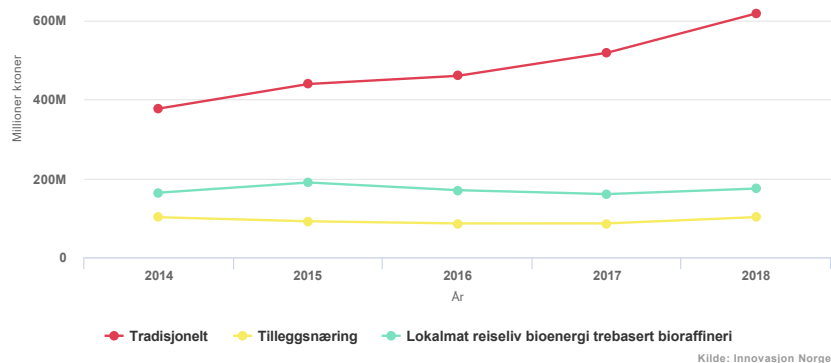

Nærmarkedene er fremdeles viktigst for norsk reiseliv, men de vokser ikke i samme tempo som de oversjøiske, som tar en stadig større andel hvert år. I 2018 er USA for første gang det tredje største utenlandsmarkedet, foran både Nederland og Storbritannia, og er det markedet som de siste årene har vokst hurtigst. I 2017 lå USA på en sjetteplass i oversikten over de største markedene.

USA og Asia representerer i 2018 en andel på 19 prosent. Et annet særtrekk ved året som er verdt å trekke frem er nedgangen fra Kina på seks prosent. Det betyr at den sammenhengende veksten i kinesiske gjestedøgn i Norge fra 2010 er brutt.

Tilskudd til investeringer og utvikling i landbruket

Den sterke økningen i forbruket av midler til tradisjonelt landbruk skyldes i hovedsak den ekstraordinære tildelingen i 2018 på 75 millioner kroner i tilskudd til investeringsstøtte for landbruket.

For tilleggsnæring og programområdene er det en mindre, men gledelig økning fra 2017.

Styrets beretning og årsregnskap 2018

ÅRSREGNSKAP 2018 (pdf)

Virksomhetens art

Innovasjon Norge ble stiftet 19. desember 2003 og har hovedkontor i Oslo. Selskapet eies 51 prosent av Staten ved Nærings- og fiskeridepartementet og 49 prosent av fylkeskommunene. Innovasjon Norge er organisert som et særlovsselskap, hvor selskapets styre har et selvstendig ansvar for virksomheten og resultatene som oppnås. Styret er ansvarlig for forvaltning og forsvarlig organisering av Innovasjon Norges virksomhet. Eierne utøver den øverste myndigheten i selskapet i foretaksmøtet.

Formål og mål

Innovasjon Norges formål er å være statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet.

Hovedmålet med Innovasjon Norge er at selskapet skal utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling og ulike regioners næringsmessige muligheter. Dette skal nås gjennom delmålene flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer.

Innovasjon Norge mottar årlig mer enn 40 oppdragsbrev fra departementer, fylkeskommuner og fylkesmenn. Med utgangspunkt i statsbudsjettet gir oppdragsbrevne en samlet oversikt over oppdragsgiverens forventninger og krav til Innovasjon Norges virksomhet. Brevne gir videre oversikt over Innovasjon Norges bevilgningsrammer og føringer knyttet til satsinger, programmer og tjenester.

Hovedmålet og delmålene ligger til grunn for styringsdialogen mellom eiere, oppdragsgivere og Innovasjon Norge. Innovasjon Norges virksomhet og prioriteringer skal være i tråd med denne målstrukturen.

Innovasjon Norge tilbyr finansierings-, rådgivnings-, kompetanse-, nettverks- og profileringstjenester. Hovedtyngden av selskapets ansatte sitter kundenært på kontorer i alle landets fylker og markedsnært i 27 land over hele verden.

Innovasjon Norge skal gi faglige innspill til offentlige myndigheter på nasjonalt og regionalt nivå i nærings- og innovasjonspolitiske spørsmål, herunder forslag om nye innsatsområder for framtidig politikktutforming. Innovasjon Norge er en viktig lyttepost for eiere og oppdragsgivere, og skal gjennom sin kontaktflate mot norske bedrifter og næringer, nasjonalt og internasjonalt, fremskaffe kunnskap om hvilke muligheter og utfordringer norsk næringsliv til enhver tid står overfor. Innovasjon Norge skal også bidra til at ulike innovasjons-, nærings- og regionalpolitiske problemstillinger som er relevante for selskapets måloppnåelse, løftes frem i det offentlige ordskiftet.

Effekter i 2018

I 2018 har Innovasjon Norge videreført arbeidet med å bidra til regjeringens mål om å omstille norsk økonomi. Selskapets hovedfokus i 2018 har vært å bidra til økt eksport og internasjonalisering gjennom risikoavlastning og rådgivning, øke tilgangen på risikokapital til norsk næringsliv, samt å gi oppdragsgiverne innovasjonspolitiske råd.

Innovasjon Norge mottok i 2018 bevilgninger og oppdrag formulert i oppdragsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Utenriksdepartementet, Samferdselsdepartementet, fylkeskommunene, fylkesmennene og andre offentlige aktører. Felles for oppdragene er å bidra til verdiskaping og utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling.

Til sammen 4,1 milliarder kroner ble bevilget til Innovasjon Norge av Stortinget og fylkestingene. Sammen med låneordningene, bidro Innovasjon Norge i 2018 med 7,2 milliarder kroner til næringslivet. Dette omfattet lån, tilskudd, rådgivning, profilering og nettverk gjennom Innovasjon Norges ulike tjenester. Midler bevilget fra Innovasjon Norge utløste investeringer i næringslivet på til sammen 21,4 milliarder kroner. Ni av ti bedrifter oppgir at Innovasjon Norges bidrag i høy eller middels grad har vært utslagsgivende for at deres prosjekt ble satt i gang.

Det betyr at én krone fra Innovasjon Norge i form av kapital eller rådgivning utløser to kroner i egenfinansiering eller finansiering fra andre finansieringskilder til utviklingsprosjekter og investeringer. I tillegg utløser Innovasjon Norge som sparringpartner også mange andre innovasjons- og internasjonaliseringsaktiviteter gjennom å tilføre kompetanse og nettverk.

KAPITAL OG KOMPETANSE

Finansiering og kompetent rådgivning forsterker hverandre. Effektanalyser gjort på oppdrag av Innovasjon Norge indikerer at kapital sammen med kompetanseleveranser gir bedre resultater for kundene. Derfor er utviklingen av rollen som sparringpartner og kompetent rådgiver så viktig.

Innovasjon Norge har i 2018 jobbet for at små og mellomstore bedrifter med ambisjoner i alle deler av landet skal ha lettere tilgang til de viktigste næringsrettede virkemidlene. Innovasjon Norge er til stede i alle fylker i Norge og i 27 land. Dermed kjenner medarbeiderne bedriftene og deres utfordringer og rammebetingelser i Norge, og mulighetene i de markedene som er viktigst for norsk næringsliv.

For de små og mellomstore bedriftene er Innovasjon Norge en sparringpartner som byr på kompetanse, nettverk og kapital. Næringslivet kan bruke sin tid til å utvikle nye produkter og tjenester, ikke på å skrive søknader. De trenger ikke kjenne til de ulike tjenestene. Innovasjon Norges rådgivere skal se mulighetene og utfordringene og fortelle bedriftene hvilke ordninger som kan være til hjelp for dem. Dersom Innovasjon Norge ikke kan bistå, skal rådgiverne sette bedriftene i kontakt med de andre private og offentlige aktørene som kan gjøre det. På den måten bygger Innovasjon Norge broer mellom kompetansemiljøer, virkemiddelaktører og investorer.

EKSPORT OG INTERNASJONALISERING

Innovasjon Norge har i 2018 økt innsatsen for å bidra til eksport og internasjonalisering av norsk næringsliv. Internasjonaliseringstjenestene består i stor grad av kompetanse- og rådgivningstjenester. Innovasjon Norge har over flere år målt effekter av internasjonal markedsrådgivning etter samme modell som de finansielle tjenestene. Bedrifter som har benyttet internasjonal markedsrådgivning har 6,2 prosentpoeng høyere vekst i salgsinntekter og 3,3 prosentpoeng høyere vekst i verdiskaping enn en kontrollgruppe som ikke mottok slik rådgiving.

RISIKOKAPITAL

I 2018 har Innovasjon Norge videreført arbeidet med å tilgjengeliggjøre risikokapital til norsk næringsliv. Totalt bidro Innovasjon Norge med 1,3 milliarder kroner i innovasjonslån, risikolån og garantier, og 2,9 milliarder kroner i tilskudd til bedrifter og programmer.

I samarbeid med Det europeiske investeringsfondet er det i tillegg stilt garantier under Vekstgarantiordningen overfor kommersielle banker med et økt garantiansvar på 46,6 millioner kroner. Disse garantiene har bidratt til ca. 375 millioner kroner i ny finansiering til innovative vekstbedrifter. Innovasjon Norge har videre bidratt med 2,5 milliarder kroner i lavrisikolån.

I 2018 finansierte Innovasjon Norge nær 1700 prosjekter med innovasjon på internasjonalt nivå, med til sammen 1,6 milliarder kroner. Innovasjon Norge fortsetter å ta høy risiko. Andelen saker med høy risiko har økt de senere årene, om man ser på tvers av alle ordninger, både lån og tilskudd.

Tallene for 2018 fra Samfunnsøkonomisk Analyse AS (SØA) indikerer at effekten av støtte fra Innovasjon Norge holder seg på et høyt nivå. Bedrifter som har fått støtte fra Innovasjon Norge har en årlig mervekst på alle de tre effektindikatorene over en treårsperiode sammenlignet med kontrollgruppen: en årlig mervekst i salgsinntekter på 9,4 prosentpoeng (2017: 12,7), en årlig mervekst i verdiskaping på 6,7 prosentpoeng (2017: 6,1) og en årlig mervekst i produktivitet på 3 prosentpoeng (2017: 2,1).

Det er krevende å måle effekter av Innovasjon Norges samlede aktiviteter. Styret er godt fornøyd med at Innovasjon Norge har lagt vekt på å utforske, tilegne seg og kommunisere ny kunnskap om hvilke tjenester og ordninger som gir best effekt i nærings- og innovasjonspolitikken. Samtidig erkjenner styret at dette er et krevende arbeid som er i kontinuerlig utvikling, da bidrag fra Innovasjon Norge er ett av flere virkemidler som spiller inn i langtidsutviklingen av et oppstarts-, vekst- eller klyngeorientert selskap.

Til sammen gir evalueringer, utredninger, analyser og effektmålinger viktig styringsinformasjon og et kunnskapsgrunnlag for videreutvikling av selskapet. Styret er opptatt av at selskapet må fortsette dette arbeidet og kommunisere læringen til eiere, oppdragsgivere og andre interessenter.

Eiernes forventninger

Innovasjon Norges styre er ansvarlig for å følge opp eiernes forventninger til selskapet og rapporterer på eiernes forventninger en gang per år.

Eierne har utarbeidet fire mål som gir retning for videreutvikling av Innovasjon Norge:

1. Styrket arbeid med internasjonalisering
2. En forenklet virkemiddelportefølje
3. God kundedialog
4. En tydeligere innovasjonspolitisk rådgiver

Regjeringens eksportstrategi fra 2017 slo fast at Norge skal øke eksporten, og at norsk næringsliv skal ta nye globale posisjoner. Det tilrettelegges for økt eksport innenfor eksisterende næringer, og det må skapes nye eksportnæringer. I tråd med dette har Innovasjon Norge forsterket sine ambisjoner innen vekst og eksport, og samlet eksportaktivitetene i divisjonen Merkevarer Norge. Etableringen av eksportprogram, styrking av Invest in Norway, markedsføring av norske, grønne løsninger og styrking klyngeinnsatsen har vært viktige aktiviteter i 2018.

Det digitale utstillingsvinduet The Explorer ble lansert av statsministeren under Innovasjonstalen i Oslo rådhus i mai 2018. The Explorer bidrar til å styrke Norges grønne, offensive profil for å sikre økt eksport, bidra til flere samhandlingsarenaer, og å gjøre Norge til et mer attraktivt land å investere i.

Gjennom å etablere Norge som en pioner innen bærekraft skal landet tiltrekke seg investorer, talenter og turister. I 2018 jobbet Innovasjon Norge proaktivt for å tilby vekstprogrammer og profileringsaktiviteter der norsk næringsliv har mulighet til å styrke den ønskede posisjonen.

Med kontorer i viktige internasjonale markeder og et landsdekkende kontornettverk i Norge, har Innovasjon Norge et godt utgangspunkt for å bidra til internasjonal ekspansjon for norsk næringsliv. Som et ledd i arbeidet for å være relevant for kundene gjennomfører Innovasjon Norge jevnlig en evaluering av tilstedeværelsen i utlandet. Etter tett dialog med næringslivet og andre aktører, ble det i 2018 etablert to nye kontorer, i München og i Dubai.

Internasjonal vekst starter i Norge. I 2017 fikk distriktskontorene på plass internasjonaliseringsrådgivere. I 2018 har Innovasjon Norge styrket kompetansen på internasjonalisering ytterligere i alle deler av virksomheten, og spisset rollene i organisasjonen. Dette har bidratt til økt eierskap til arbeidet med internasjonalisering lokalt og en sterkere tilstedeværelse og kompetanse på eksport og internasjonalisering i alle deler av Norge.

Det er styrets vurdering at disse endringene sikrer at Innovasjon Norges internasjonale tilstedeværelse og landsdekkende tjenestetilbud fremover vil være bedre tilpasset de behovene næringslivet har, og utførelsen av de oppdragene selskapet har fått.

For å sikre at flere av kundene lykkes, må Innovasjon Norge **stadig forbedre tjenestene**. I 2018 har virksomheten videreført arbeidet med å implementere en enklere tjenestemodell som skal bidra til bedre samsvar mellom kundens behov og tilbudet av kompetanse, rådgivning og finansielle tjenester. Kompetanseheving, kulturbygging og digital forenkling har vært viktig, blant annet for å endre kapasitet og kompetanse fra saksbehandling til dialog og sparring som tilfører kundene økt verdi.

I 2018 lanserte Innovasjon Norge enklere, mer brukervennlige nettsider. De gir kundene enklere tilgang til tjenestetilbudet og rådgivere. For å bidra til et mer sømløst samlet virkemiddelapparat, har Innovasjon Norge prioritert å bygge kompetanse som gjør det mulig å henvise bedrifter til aktuelle tilbud også utenfor egen virksomhet.

Innovasjon Norge søker hele tiden å være en **god partner**. Målet er å gi god veiledning, være en god sparringpartner, finne riktige løsninger for kundens behov og følge opp kunden gjennom hele prosessen. Dette dokumenteres gjennom kundetilfredshetsundersøkelser som fokuserer på kundenes opplevelse av dialogen og kontakten med rådgiverne i Innovasjon Norge. Kundenes tilbakemeldinger går inn i selskapets arbeid med å styrke kundeopplevelse og kundedialog. Gjennomsnittlig kundetilfredshet i 2018 hadde en score på over 5 poeng av 6 mulige.

Innovasjon Norge skal være en **innovasjonspolitisk rådgiver** for eiere og oppdragsgivere. Denne rollen kan deles i fire: Innovasjon Norge har en lyttepostfunksjon i markedene nasjonalt og internasjonalt, og formidler denne kunnskapen tilbake til selskapet og eierne. Innovasjon Norge skal evaluere og måle effekter av tjenestene og programmene og sikre at de virker. Videre skal organisasjonen fremme innspill som kan bidra til økt måloppnåelse til oppdragsgiverne. Selskapet skal også fremme debatt om innovasjonspolitikk i det offentlige ordskiftet.

I 2018 har arbeidet med å styrke Innovasjon Norges rolle som innovasjonspolitisk rådgiver i det regionale partnerskapet vært prioritert. Regionkontorene og fylkeskommunene har fått økt tilgang til interne og eksterne data som faktagrunnlag for å kunne utvikle treffsikker regional innovasjonspolitikk basert på faglig funderte råd. Selskapets toppledelse sentralt og regionalt besøkte sammen alle regioner for strategiske møter med de fylkeskommunale eierne i løpet av 2018. Selskapet har tatt i bruk sin funksjon som lyttepost mer aktivt gjennom en tettere dialog mellom hovedkontoret og regionskontorene ved hjelp av et eget regionalteam som støtter regionskontorene i sin innovasjonspolitiske rådgivning.

Innovasjon Norge har i 2018 hatt fokus på å styrke analysekompetansen. Selskapet har hatt en strategi for å bygge nettverk med flere eksterne analysemiljøer i akademien. I 2018 investerte selskapet videre i samarbeidet med Økonomisk institutt ved Universitet i Oslo (UiO) om et langsiktig prosjekt for å studere effekter av virksomheten. En ph.d. er ansatt og skal jobbe i selskapet i tre år med veiledning fra UiO. I dette arbeidet skal nye og innovative former for effektanalyser testes ut.

Innovasjon Norge har gitt en rekke skriftlige innspill til statsbudsjett, strategier og meldinger til Nærings- og fiskeridepartementet og andre departementer. Selskapet har i 2018 brukt betydelige ressurser både fra hovedkontoret og kontoret i Brussel på innspill til EUs neste rammeprogram, Horisont Europa. Innovasjon Norge har også bidratt betydelig i arbeidet med regjeringens helsenæringsmelding.

Innovasjon Norge har i 2018 satt agenda i det offentlige ordskiftet gjennom Eksportkonferansen, Innovasjonstalen og Arendalsuka. Ved disse anledningene har selskapet satt sentrale innovasjonspolitiske tema på dagsordenen i det offentlige ordskiftet. Årets innovasjonstale handlet om Merkevarer Norge og å tiltrekke utenlandsinvesteringer til Norge. Eksportkonferansen tok opp urolighetene i handelspolitikken. Selskapet deltar for øvrig på en rekke arrangementer som omhandler innovasjon og verdiskaping, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

I 2018 ble det igangsatt en ekstern evaluering for å vurdere Innovasjon Norges rolle som innovasjonspolitisk rådgiver i perioden 2012-2018. Resultatet av evalueringen forelå i mars 2019 og viste at Innovasjon Norge har tatt flere grep for å bli en bedre rådgiver og har bygget kapasitet, og viet tid og oppmerksomhet til utviklingen av rollen. Måloppnåelsen er likevel vurdert som noe svakere enn hva man kunne forvente, og det påpekes at noe av grunnen til dette kan være ulik rolleforståelse hos selskapet, eiere og oppdragsgivere. Evalueringen anbefaler at selskapet, i samarbeid med eier og oppdragsgivere utvikler nye arenaer for dialog hvor forventningsavklaring og innhold i rollen tydeliggjøres. Det anbefales også at Innovasjon Norge i større grad tar i bruk eget datagrunnlag for analyseformål og rådgivning fremover.

Selskapet vil følge opp disse anbefalingene i 2019.

Kostnadseffektiv drift

Styret følger selskapets drift løpende gjennom året med vekt på måloppnåelse, effektiv drift og ansvarlig forvaltning av fellesskapets midler.

Innovasjon Norge arbeider med forbedring og utvikling langs tre akser: (1) Arbeidsprosesser: måten medarbeiderne jobber på internt og sammen med andre for å levere best mulig til kundene, (2) Organisering: hvordan ressursene er organisert for å gi kundene tilgang til kompetanse og sikre likebehandling uansett hvor de henvender seg, og (3) Digitale flater: Hvilke verktøy medarbeiderne, kundene, eierne og samfunnet får tilgang til for innsikt, samarbeid og selvbetjening. Målet er å øke nytte og effektivitet ved å gjennomføre en større oppdragsmengde, bruke mer tid på kundene eller gjennom å redusere kostnader.

Innovasjon Norge leverte i 2018 tjenester for 7,2 milliarder kroner til næringslivet. Sammenlignet med 2017 ligger leveransene på tilnærmet samme nivå, mens de samlede kostnadene er noe høyere. Utviklingen er i tråd med målene for 2018, og reflekterer selskapets satsing på økt veiledning og rådgivning til små og mellomstore bedrifter i alle deler av landet.

For årene 2014-2018 er Innovasjon Norges samlede leveranser økt fra 5,9 milliarder kroner til 7,2 milliarder kroner (+22 prosent). Samtidig viser selskapets samlede kostnader i samme periode et uendret nivå på ca. 1,5 milliarder kroner.

Selskapets kostnadsutvikling er krevende å lese ut av årsregnskapet fordi det omfatter både leveransekostnader, kunderettede aktiviteter og prosjekter. Administrasjonen utarbeider derfor driftsindikatorer som gir styret og oppdragsgiverne informasjon om utviklingen i selskapets kostnadseffektivitet.

Samarbeid med andre virkemiddelaktører

Innovasjon Norge, Norges forskningsråd og Siva er de tre hovedaktørene i regjeringens næringsrettede virkemiddelapparat. Hver for seg og sammen skal de tre aktørene gi et betydelig og effektivt bidrag til næringslivets innovasjonsevne, internasjonalisering og verdiskaping. De tre institusjonene har ulike roller, ansvar, kompetanse og oppgaver som skal være komplementære innenfor den samlede verdikjeden fra idé til marked. Innovasjon Norge, Norges forskningsråd og Siva har også i 2018 hatt et utstrakt samarbeid på strategisk og operativt nivå.

Fylkeskommunene har en sentral rolle som regional utviklingsaktør og er ledende i det regionale partnerskapet. Denne rollen vil få ytterligere betydning i forbindelse med etablering av de nye regionene. I 2017 ble den såkalte samarbeidsmodellen som tar for seg samarbeidet mellom fylkeskommunene og Siva, Forskningsrådet og Innovasjon Norge, ferdig. I 2018 startet arbeidet med å implementere modellen.

I arbeidet med klynger har Innovasjon Norge og Siva deltatt i hverandres søknadsvurderinger for Katapult og Klyngeprogrammet. Det har også vært gjennomført felles studietur til Tyskland om digitalisering av industrien med deltakere fra klyngene og Katapultsentrene. Forskningsrådet og Siva har også vært involvert i revideringen av Klyngeprogrammet.

Med satsingen PILOT-E har Forskningsrådet, Enova og Innovasjon Norge etablert et sømløst tilbud til norsk næringsliv der utviklingsløpet kan forseres. Når et prosjekt har fått midler fra PILOT-E kan man forvente finansiering og bistand hele veien fram til målet. I 2018 ble det gjennomført utlysninger innenfor temaene utslippsfri maritim transport 2.0 og fremtidens klimanøytrale industri.

I 2018 gikk Innovasjon Norge og Forskningsrådet inn i styret til Leverandørutviklingsprogrammet (NHO, KS, Difi). Partnerne i programmet har det siste året samarbeidet om å identifisere barrierer og muligheter for et videre løft innen offentlig-privat innovasjon. I siste kvartal av 2018 inngikk Innovasjon Norge en avtale med Forskningsrådet om en felles utlysning for offentlig-private partnerskap i 2019. Forskningsrådet skal finansiere prosjekter som krever forskning og støtter en før-kommersiell prosess, mens Innovasjon Norge finansierer innovasjonspartnerskap. Medarbeiderne i regionene skal bidra til å mobilisere gode offentlige aktører og innovasjonsprosjekter fra hele landet.

Innovasjon Norge har et godt samarbeid med de andre virkemiddelaktørene og viser spesielt til etableringen av en god og inkluderende topplederdialog med Siva og Forskningsrådet. Det

understøtter ambisjonene og ytterligere ønske om tydelige og samkjørte institusjoner der virkemidlene utfyller og underbygger hverandre, og fremstår på en helhetlig måte for næringsliv, FoU-institusjoner og offentlige myndigheter.

Regjeringen gjennomfører i 2019 en områdegjennomgang av det næringsrettede virkemiddelapparatet i Norge. Den omfatter aktører og virkemidler som har som formål å fremme næringsutvikling og der brukerne i hovedsak er bedrifter. Områdegjennomgangen vurderer helheten i det næringsrettede virkemiddelapparatet, og hvordan virkemidlene og aktørene fungerer sammen. Det innebærer å gjøre kartlegginger og anbefale tiltak om hvordan en kan oppnå ryddige grenseflater og avklarte roller, en hensiktsmessig organisering, et brukervennlig virkemiddelapparat, godt samspill mellom virkemidler på ulike geografiske nivå, effektive modeller for administrasjonsutgifter, god oppdrags- og eierstyring og riktig og god kompetanse hos aktørene.

Styret ser behovet for å vurdere helheten og forenkle tilgangen til det samlede offentlige virkemiddelapparatet og ønsker områdegjennomgangen velkommen.

Redegjørelse for årsregnskapet

Årsresultatet for 2018 ble 208 millioner kroner mot 301 millioner kroner for 2017. Resultat før tap, ble 231 millioner kroner i 2018, mot 251 millioner i 2017.

Netto renteinntekter utgjorde 415 millioner kroner i 2018 mot 416 millioner kroner året før. Reduksjonen i netto renteinntekter skyldes lavere rentemargin. Utbytte og tap på verdipapirer viser et tap på 5 millioner kroner i 2018 mot et tap på 6 millioner kroner i 2017. Nettotapet skyldes i hovedsak endring i nedskrivning av aksjer i investeringsfondene for Øst-Europa.

Sum driftsinntekter er 1 279 millioner kroner mot 1 214 millioner kroner i 2017. Netto økning på 65 millioner kroner skyldes en økning i offentlige inntekter med 70 millioner kroner, en økning i eksterne inntekter med 11 millioner kroner og reduksjon i diverse driftsinntekter på 16 millioner kroner. Økningen i offentlige inntekter er en følge av at det inntektsføres i forhold til sum driftskostnader som ikke dekkes av eksterne inntekter og diverse driftsinntekter. Økningen i eksterne inntekter skyldes i hovedsak inntekter knyttet til markedskampanjer i Tyskland og Asia. Reduksjonen i diverse driftsinntekter skyldes i hovedsak at vi i 2018 har et netto valutatap på 11 millioner kroner mot at vi i 2017 hadde en valutagevinst på 1,5 millioner kroner.

Driftskostnadene er 1 459 millioner kroner mot 1 374 millioner kroner i 2017, en økning på 84 millioner kroner. Lønns- og personalkostnadene er 723 millioner kroner i 2018 mot 694 millioner kroner i 2017. Økningen på 29 millioner kroner skyldes i hovedsak lønnsoppgjøret for 2018. Avskrivninger har økt med 15 millioner kroner sammenlignet med 2017. Det skyldes økte investeringer knyttet til digitaliseringen av selskapet. Direkte prosjektkostnader er på nivå med fjoråret. Andre driftskostnader utgjør 251 millioner i 2018 mot 209 millioner kroner i 2017. Økningen skyldes i hovedsak økte IT-kostnader.

Det har over tid vært gode driftsbetingelser for lånekundene og dette har gitt seg utslag i lave tap på utlån. Netto tap på utlån utgjør 23 millioner kroner mot en inntekt på 50 millioner kroner i 2017. Netto tap skyldes i hovedsak økning i gruppenedskrivninger på lavrisikordningen. Det påregnes normalt årlige tap på lavrisikolån tilsvarende 0,5 prosent av porteføljen. For 2018 utgjorde tapsprosenten 0,15 prosent av porteføljen.

Tap på utlån knyttet til Innovasjon Norges risikolåneordninger og såkornfondene dekkes av tapsfond, og har dermed ikke resultatmessig effekt for Innovasjon Norge. Tap på utlån for risikolån og garantiordningene var i 2018 36,5 millioner kroner, mot 94 millioner kroner i 2017. Denne utlånsvirksomheten er forutsatt å innebære høyere risikoprofil enn lavrisikolåneordningen, og tap over tid på nær 5 prosent av porteføljen per år. Tapene utgjorde 1 prosent i 2018 (2,9 prosent i 2017) av porteføljen.

Såkornfondene har i 2018 tap på 29 millioner kroner, mot tap på 31 millioner kroner i 2017. Lånene ble innvilget i perioden 2006 til 2008. Tapsutviklingen er nært knyttet til konjunktursituasjonen.

Kontantstrømmen viser at det årlig går store brutto inn- og utbetalinger gjennom Innovasjon Norge. Dette skyldes særlig at en stor del av innlånene for lånevirksomheten refinansieres ca. hver tredje måned. Netto likviditet er økt med 129 millioner kroner, sammenlignet med en økning på 193 millioner kroner i 2017.

Innovasjon Norges balanse ved utgangen av året var 26,1 milliarder kroner, noe som er 1,2

milliarder kroner mer enn i 2017 (24,9 milliarder kroner). Av dette utgjør netto utlån 18,6 milliarder kroner per 31.12.2018 (17,7 milliarder kroner per 31.12.2017). Det er i 2018 utbetalt 3,4 milliarder kroner i nye utlån (3,0 milliarder kroner i 2017) og 2,7 milliarder kroner i tilskudd (2,7 milliarder kroner i 2017).

Selskapet har ikke hatt utgifter eller investeringer knyttet til forskning og utvikling i løpet av 2018. Det gjennomføres eksterne evalueringer og analyser av selskapets aktiviteter og virkemiddelbruk. Kunnskapen fra disse benyttes i selskapets utvikling av tjenestetilbud, organisasjon og arbeidsprosesser.

Risikostyring

Selskapet gjennomfører årlige vurderinger av forhold som er viktige for måloppnåelse på overordnet nivå. Dersom det skjer betydelige endringer i norsk økonomi, oppdragssituasjonen for selskapet eller selskapet har betydelige avvik i tertialvis rapportering av måloppnåelse, vil det gjennomføres ekstraordinære risikovurderinger. Ved behov gjennomføres risikovurderinger av kritiske funksjoner og avgrensede områder på lavere nivå.

FINANSIELL RISIKO

Den finansielle risikoen omfatter i hovedsak valuta-, likviditets-, kreditt- og renterisiko.

Valutarisiko. Innovasjon Norge har inntekter og kostnader i valuta. Valutarisiko knyttet til oppgjør av kostnader balanseres i hovedsak opp ved at selskapet har bankkonti i valutaer for de vesentligste valutaene man handler i.

Likviditetsrisiko. Likviditetsrisiko er den risiko som er knyttet til Innovasjon Norges mulighet til å finansiere økning i utlån og låntakers evne til å gjøre opp for sine forpliktelser ved forfall. Størrelsen på innlån og utlån styres gjennom oppdragsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet. Likviditetsrisikoen er således minimal.

Kredittrisiko. Kredittrisiko er finansiell risiko knyttet til utlånsvirksomheten og er en vesentlig risikotype i Innovasjon Norge. Utviklingen i låneporteføljen rapporteres til styret hvert tertial. Oppstår det vesentlige negative avvik i forhold til målene, foretas en justering av risikoprofil. Gjennomgang av de største låneengasjementene gjøres særskilt en gang i året. Hvert år, i forbindelse med regnskapsavleggelsen, gjennomgås alle vesentlige engasjementer og engasjementer med tapshendelse.

Lavrisikolånene gis på markedsmessige betingelser. Risiko i de enkelte prosjektene som finansieres skal være moderat. Risiko begrenses dermed ved relativt høye krav til sikkerhetsstillelse. Utover risiko på enkeltengasjementer er det strukturell risiko knyttet til den bransjemessige fordelingen av utlånsporteføljen, som avviker fra det som er vanlig for næringslivsporteføljer i banker. Vel 40 prosent er finansiering av fiskebåter, mens porteføljen forøvrig er omtrent likt fordelt mellom landbruk og industri/forretningsmessig tjenesteyting.

Innovasjons- og risikolån er en låneform som skal bidra til å dekke i hovedsak små og mellomstore bedrifters behov for risikoavlastning i prosjekter. Disse lånene ytes med moderate krav til sikkerhetsstillelse, men det forutsettes at kundens betjeningsevne er vurdert å være tilfredsstillende. Risikoen i denne type lån er relativt høy.

Lån til såkornfondsselskaper er gitt som ansvarlige lån som matcher privat egen- og lånekapital. Lånene har høy risikoprofil.

Det er etablert tapsfond for innovasjons- og risikolån og garantier, samt for lån til såkornfondsselskaper. Målet med tapsfond er å gjøre Innovasjon Norge i stand til å avlaste risiko i innovative prosjekter med vekstpotensial og derved bidra til å realisere flere lønnsomme prosjekter som det ellers vil være vanskelig å finne tilstrekkelig risikovilje for i markedet. For en mindre andel av denne låneporteføljen deler European Investment Fund (EIF) tapsrisikoen med Innovasjon Norge på 50/50-basis.

Renterisiko. Renterisikoen styres og reduseres gjennom en tilpasning av utlånsvilkårene til vilkårene på innlånssiden. Innlånene skal motsvare utlånene, samt sørge for nødvendig likviditet for å operere låneordningene. Innlånene avspeiler renteprofilen på utlånsmassen.

Operasjonell risiko

I operasjonell risiko ligger alle de potensielle tapskilder som er knyttet til den løpende driften av Innovasjon Norge. Dette er for eksempel svikt i rutiner, svikt i datasystemer,

kompetansesvikt og tillitsbrudd hos ansatte. Internkontroll er et viktig hjelpemiddel for å redusere den operasjonelle risikoen.

Selskapets styrende dokumenter er samlet og tilgjengeliggjort i en egen database. Innovasjon Norge har beredskapsplaner og gjennomfører jevnlig øvelser. En egen compliancefunksjon bidrar til at selskapet reduserer risikoen for å pådra seg offentlige sanksjoner, økonomiske tap eller tap av omdømme som følge av at eksternt og internt regelverk ikke etterleves.

En av oppgavene til compliancefunksjonen er å håndtere varslingssaker. I 2018 ble 22 saker tatt under behandling i samsvar med prosedyren for håndtering av varslingssaker. Dette er syv flere saker enn i 2017. Det har vært en økning i antall varslingssaker som gjelder Innovasjon Norges egne ansatte.

Innovasjon Norges virksomhet er underlagt offentlighetsloven, med noen unntak. Selskapet er en synlig samfunnsaktør og dermed i løpende kontakt med mediene. I 2018 var Innovasjon Norge gjenstand for stor medieoppmerksomhet knyttet til konkrete hendelser og forhold rundt selskapet. Både styret og administrasjonen har fulgt opp kontakten med mediene knyttet til disse sakene.

Fortsatt drift

Årsregnskapet er utarbeidet under forutsetning av fortsatt drift. Regnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets eiendeler, gjeld og resultat. Det har ikke inntruffet forhold etter regnskapsårets utgang som er av betydning ved bedømmelsen av selskapet og som ikke fremkommer av årsregnskapet med tilhørende noter.

Arbeidsmiljø

Innovasjon Norge er en IA-virksomhet (inkluderende arbeidsliv) og er tilknyttet bedriftshelsetjeneste både ved hovedkontoret og ved distriktskontorene. Det er etablert regionale verneombud for kontorene i utlandet og egne samarbeids- og arbeidsmiljøutvalg ved de største kontorene i Norge. Det er etablert et internkontrollsystem for helse, miljø og sikkerhet som en integrert del av den totale kvalitetssikringen i organisasjonen. Det er etablert rutiner for varsling.

Sykefraværet for 2018 var på 3,8 prosent, mot 2,9 prosent i 2017. Til sammenligning var sykefraværet i offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning 6,2 prosent i tredje kvartal 2018. Det har vært rapportert om to skader i 2018.

Ansatt-turnover i 2018 er på totalt 7,6 prosent (inkludert vikarer, ansatte på engasjement og pensjonister). Ser vi på turnover av kun fast ansatte (inkludert pensjonister) er dette tallet 6,2 prosent. 89 nye medarbeidere er rekruttert eksternt, mens selskapet har gjennomført 50 interne rekrutteringer.

Medarbeiderundersøkelsen 2018 ble gjennomført i april med oppfølging av resultatene i hver avdeling fram mot sommerferien. Den totale svarprosenten på undersøkelsen var 86 prosent. Undersøkelsen er utarbeidet av Difi, og gir benchmark mot 35 000 offentlige ansatte.

Hovedtrekk i undersøkelsen:

- Innovasjon Norge er en engasjerende arbeidsplass med god gjennomføringsevne
- Medarbeiderne motiveres av samfunnsoppdraget og er stolte over å jobbe i Innovasjon Norge
- 3 av 4 medarbeidere har et svært høyt eller høyt engasjement
- Ansatte mener de får utviklingsmuligheter, at de får brukt kompetansen sin og får utfordringer i jobben. Videre opplever de en god, faglig og variert arbeidshverdag
- Forbedringspunkter er informasjon, opplæring og (digitale) arbeidsverktøy

Innovasjon Norge vurderes som en attraktiv arbeidsplass, både av egne medarbeidere og potensielle jobbsøkere. For andre året på rad er Innovasjon Norge stemt frem som den mest attraktive arbeidsgiveren av yrkesaktive med økonomiutdannelse i en undersøkelse fra Universum.

Likestilling og mangfold

Likestilling og mangfold er implementert i selskapets rutiner og retningslinjer. Bevissthet rundt dette skal inngå som en naturlig del av måten selskapet jobber på.

Styret består av 11 medlemmer, hvorav fem kvinner og seks menn. Ved utgangen av 2018 var andelen kvinner i toppledergruppen seks av tolv (50 prosent).

Kvinneandelen i Innovasjon Norge var 56 prosent ved utgangen av 2018. Kvinneandelen av de nyansatte i løpet av 2018 var på nærmere 60 prosent.

Kvinnefordeling på stillingsnivå:

Kvinnefordeling på stillingsnivå:

Stillingskategori	2018	2017	2016
Direktør	63 %	52 %	44 %
Advokat	43 %	50 %	43 %
Avdelingsleder	56 %	49 %	47 %
Spesialrådgiver	38 %	36 %	32 %
Seniorrådgiver	53 %	50 %	48 %
Rådgiver	75 %	79 %	78 %
Konsulent	79 %	83 %	81 %

Lønnsforholdet mellom kvinner og menn hele IN:

Lønnsforholdet mellom kvinner og menn hele IN:

Stillingsnivå	Forskjell i gjennomsnittlig grunnlønn (kvinner/menn)		
	2018	2017	2016
Direktør	-7,7 %	-2,44 %	1,10 %
Avdelingsleder	-0,5 %	-3,81 %	-1,40 %
Spesialrådgiver	-0,7 %	-3,73 %	-4,40 %
Seniorrådgiver	-5,6 %	-2,75 %	-2,80 %
Rådgiver	-2,0 %	-2,83 %	-4,10 %
Konsulent	Ikke tilgjengelig*	Ikke tilgjengelig*	-4,40 %

*Færre enn 4 ansatte i utvalget

Tabellen viser forskjellen mellom kvinners og menns snittlønn. Resultatet her tilsier at kvinners gjennomsnittslønn ligger noe under menns gjennomsnittslønn i stillinger på samme nivå.

Innovasjon Norge har en aktiv og bevisst holdning til likelønn i forbindelse med nyansettelser og intern mobilitet, som er et viktig verktøy gitt virksomhetens grad av mobilitet. Generelt er vi bevisst forskjellene i lønn på det enkelte stillingsnivå, og jobber aktivt med å sikre prinsippet om likelønn.

Av 723 ansatte per 31.12.2018 arbeider 32 deltid. Av disse er 72 prosent kvinner.

Selskapet følger retningslinjer for ansettelsesvilkår for ledere i statlige foretak og selskaper. Innovasjon Norge har en mangfoldserklæring i alle stillingsutlysninger som vektlegger at rekrutteringen skal sikre et mangfold med hensyn til kjønn, alder og kulturell bakgrunn. Innovasjon Norge har en generell tilrettelegging for dette mangfoldet.

Det rapporteres årlig til Integrerings- og mangfoldsdirektoratet om status på rekruttering og ansettelser av nye medarbeidere med innvandrerbakgrunn.

Nytt styre

Foretaksmøtet i Innovasjon Norge oppnevnte 3. mai 2018 nytt styre i selskapet for perioden 2018-2020. Totalt fire av de ni eiervalgte styremedlemmene er nye. Gunnar Bovim ble valgt som ny styreleder.

Intern omstilling og organisering

Innovasjon Norges omstilling startet i 2014, og selskapet har levert tydelige resultater fram til i dag. I disse årene er det arbeidet med forbedringer knyttet til arbeidsprosesser, organisering og nye digitale flater.

Framdriften av digitaliseringen har vært mer krevende og tatt mer tid enn opprinnelig planlagt. Selskapet har flyttet hele sin applikasjonsportefølje til sky, lansert delingsplattform og felles informasjonsmodell for tjenester til alle ansatte. Det er lansert nye nettsider, og viktige systemer for kunde- og saksbehandling er forenklet, men selskapet har ikke kommet så langt som ønsket i å digitalisere kundedialogen.

Innovasjon Norge har som en av de første virksomheter i offentlig sektor, flyttet alle løsninger til sky. Dette er en viktig forutsetning for å realisere selskapets videre ambisjoner om digital transformasjon i årene som kommer.

Styret ønsker at selskapets digitale ambisjoner vurderes i det kommende arbeidet med å utvikle ny strategi for selskapet, og at det tilrettelegges for et temposkifte i digitaliseringsarbeidet i kommende år.

Innovasjon Norge har i 2018 tilpasset kontorstrukturen til de nye fylkesgrensene og prioritert å styrke samarbeidet i det regionale partnerskapet. Rollen som innovasjonspolitisk rådgiver for oppdragsgivere regionalt er styrket ved at alle kontorene tilbys god støtte i dette arbeidet fra innovasjonspolitisk avdeling og regionalteamet ved hovedkontoret.

Ytre miljø

Virksomheten har ikke bidratt til forurensning av det ytre miljø utover det som er naturlig for denne type virksomhet. Hovedkontoret og distriktskontorene er sertifisert som «Miljøfyrtårn».

Redegjørelse om samfunnsansvar

Innovasjon Norge skal arbeide for å styrke arbeidet med bedrifters samfunnsansvar og forebygging av korrupsjon, både internt i selskapet og hos selskapets kunder.

Innovasjon Norges Bærekraftstrategi (2016-2020) setter rammene for virksomhetens arbeid. Den legger FNs bærekraftsmål, prinsippene til FNs Global Compact, OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter til grunn for arbeidet med strategien og implementeringen. Kravene vi stiller til kunder og samarbeidspartnere er omtalt i dokumentet «God forretningsskikk – Innovasjon Norges forventninger til kunder og samarbeidspartnere». Det baserer seg på de samme retningslinjene og prinsippene - alle anerkjente standarder på samfunnsansvarsområdet.

Innovasjon Norges forventninger og krav til egne ansatte, tillitsvalgte og konsulenter som utfører tjenester for selskapet er beskrevet i selskapets etiske retningslinjer og antikorrupsjonspolicy. De etiske retningslinjene inneholder også et eget kapittel om forretningsetikk der det understrekes at etikk og samfunnsansvar skal inngå i vurderingskriteriene ved bruk av tjenester, for valg av samarbeidspartnere og leverandører. Innovasjon Norges samfunnsansvarsarbeid og etiske rammeverk er også et eget punkt i selskapets prosedyre for opplæring av nyansatte.

Samfunnsansvar er en integrert del av Innovasjon Norges tjenester, og det er et krav at alle som mottar tjenester fra Innovasjon Norge ivaretar god forretningsskikk i tråd med globalt anerkjente retningslinjer. Dette innebærer også at kunder og partnere kjenner til egne vesentlige risikoområder knyttet til korrupsjon, negativ påvirkning på miljø, menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og/eller andre sider knyttet til forretningsetikk - samt at de iverksetter tiltak for å håndtere disse. Bestemmelser om dette er også tatt inn i Innovasjon Norges standardvilkår for lån, tilskudd og garantier.

En egen «Veileder for helhetlig vurdering av bærekraft i finansieringssaker» er tilgjengelig for selskapets kunde- og finansieringsrådgivere. I Innovasjon Norges kompetansetjenester leveres det i enkelte av programmene en egen modul på samfunnsansvar, særlig tilpasset bedrifter som satser internasjonalt.

For rådgivnings- og kompetansetjenester som leveres av Innovasjon Norge er prinsippene om god forretningsskikk fulgt opp blant annet i klyngeprosjekter der spesifikke spørsmål om bærekraft, samt spørsmål om hvorvidt bedriften rapporterer i henhold til ulike rammeverk for samfunnsansvar, er tatt inn i nullpunkt- og følgeanalysen.

Innovasjon Norge har flere oppdrag som innebærer å bistå bedrifter inn i krevende markeder. I 2018 har god forretningsskikk, med hovedvekt på forståelsen av de krav og forventninger som stilles, vært på agendaen i flere seminarer og møteplasser innenfor rammen av Innovasjon Norges oppdrag.

Selskapet har i 2018 videreført obligatorisk antikorrupsjonsopplæring for alle ansatte gjennom dilemmatrening. Formålet med opplæringen er å sikre at alle som utfører arbeid eller tjenester for Innovasjon Norge ikke bare kjenner til gjeldende rettslig rammeverk, men også er trent jevnlig i å identifisere og håndtere situasjoner som kan oppstå. Det er et mål å gjennomføre dilemmatrening for alle ansatte to ganger i året.

Korrupsjonsrisiko har en sentral plass i selskapets etiske retningslinjer og er ytterligere utdypet i en egen antikorrupsjonspolicy. Innovasjon Norge har også utdypende retningslinjer omkring habilitet, adgangen til å inneha tillitsverv og bierverv, samt regler for eierskap og handel med verdipapirer.

EUs forordning for personvern (General Data Protection Regulation) trådte i kraft i EU fra 25. mai 2018 og i Norge noe senere. Innovasjon Norge har jobbet målrettet for at virksomhetens styrende dokumentasjon, systemer og prosesser skal være i samsvar med regelverket og vil fortsette dette arbeidet i 2019.

I november 2017 lanserte Innovasjon Norge en elektronisk varslingskanal som også er tilgjengelig for eksterne. Varslingskanalen er tilgjengelig både på intranett og på Innovasjon Norges hjemmeside, og gjør det mulig for selskapet å kommunisere med anonyme varslere uten at anonymiteten går tapt.

Innovasjon Norge har en risikobasert tilnærming til gjennomføring av Integrity Due Dilligence (bakgrunnsundersøkelser) av kunder, leverandører og aktører som Innovasjon Norge setter kunder i kontakt med. Det er utarbeidet styrende dokumentasjon som angir i hvilke tilfeller det skal gjennomføres bakgrunnsundersøkelser. Selve utførelsen av bakgrunnsundersøkelsen reguleres av en egen prosedyre.

Som et ledd i arbeidet med å forankre arbeidet med samfunnsansvar i hele Innovasjon Norge er det etablert et eget kompetanseteam med ressurspersoner. Disse skal støtte medarbeiderne og gjennomføre opplæringstiltak for å øke bevisstheten om samfunnsansvar i selskapet.

Resultatdisponering

Regnskapet for 2018 viser et overskudd på 208 millioner kroner. For ytterligere detaljer rundt utbytteregeles vises det til note 37. Styrets forslag til disponering av overskuddet er som følger:

Avsatt utbytte til eier Nærings- og fiskeridepartementet fra:		
Lavrisikoorordningen	kr	152 702 101
Overføres til eier Nærings- og fiskeridepartementet fra:		
Innovasjonslån og garantier	kr	24 459 023
Overføres til eiere, fylkeskommunene, fra:		
Risikolån og garantier	kr	17 509 915
Fordelt på:		
Møre og Romsdal fylkeskommune	kr	3 187 959
Troms fylkeskommune	kr	2 984 504
Trøndelag fylkeskommune	kr	2 176 409
Nordland fylkeskommune	kr	2 059 230
Finnmark fylkeskommune	kr	1 874 985
Sogn og Fjordane fylkeskommune	kr	1 637 710
Hedmark fylkeskommune	kr	1 208 739
Oppland fylkeskommune	kr	746 935
Telemark fylkeskommune	kr	684 462
Hordaland fylkeskommune	kr	468 921
Buskerud fylkeskommune	kr	192 054
Aust - Agder fylkeskommune	kr	156 467
Vest - Agder fylkeskommune	kr	125 529
Østfold fylkeskommune	kr	6 011
		17 509 915
Overført fra opptjent kapital:		
Investeringsfondet for Nordvest-Russland	kr	2 243 600
Investeringsfondet for Øst-Europa	kr	7 548 113
		9 791 713
Avsatt til opptjent egenkapital:		
Lavrisikoorordningen	kr	22 863 057
Tjenesteleveranser og tilskuddsforvaltning	kr	-
Sum totalt		207 742 383

Utsiktene for 2019

Anita Krohn Traaseth fratrådte sin stilling som administrerende direktør i Innovasjon Norge ved årsslutt 2018. Hans Martin Vikdal gikk inn som konstituert administrerende direktør fra

januar 2019. Rekruttering av ny administrerende direktør er i gang og vedkommende vil ventelig være på plass i løpet av annet halvår 2019.

Regjeringen la frem sin politiske plattform på Granavolden 17. januar 2019. Hovedretning på nærings- og innovasjonspolitikken ligger fast med mål om å omstille norsk økonomi for å skape vekst, nye arbeidsplasser og sikre flere ben å stå på. Satsingen på kunnskap, forskning og innovasjon for å skape nye jobber med høy verdiskaping videreføres. Regjeringen har som mål at Norge skal være et innovativt land og vil styrke satsingen på næringsrettet forskning og innovasjon. Innovasjon Norge er klar til sterkt og tydelig å støtte opp om regjeringens ambisjoner ved å bidra til økt verdiskapende næringsutvikling i hele landet, og gi lokale ideer globale muligheter.

Resultatene av regjeringens områdegjennomgang av det næringsrettede virkemiddelapparatet i Norge vil foreligge i løpet av 2019. Med et mål om å vurdere helheten og forenkle tilgangen til det offentlige virkemiddelapparatet, vil områdegjennomgangen kunne komme med forslag til endringer som vil påvirke Innovasjon Norge i årene fremover. Styret vil i løpet av høsten 2019 starte arbeidet med å utvikle selskapets strategi for en ny strategiperiode, og resultatene av områdegjennomgangen vil inngå i dette arbeidet.

Oslo, 29. mars 2019
Styret for Innovasjon Norge